

UiO : **Det juridiske fakultet**

Databasevern i kraft av Opphavsrett og Sui-generis

En redegjørelse av åndsverkslovens regler om vilkår for vern og enerettens rekkevidde i lys av databasedirektivet.

Kandidatnummer: 525

Leveringsfrist: 25.11.2018

Antall ord: 17657

Innholdsfortegnelse

1	<u>INNLEDNING – RETTSLIG VERN AV DATABASER</u>	1
1.1	Tema og problemstilling	1
1.2	Databasevernets bakgrunn og innhold	1
1.3	Rettskildesituasjonen	4
1.4	Den videre fremstilling	6
2	<u>DATABASEBEGREPET OG DET TOSPOREDE SYSTEMET</u>	7
2.1	«Database»; Begrepets materielle side	7
2.2	Rettighetsstruktur; Databasevern i kraft av Opphavsrett og Sui-generis	11
2.2.1	Oversikt.....	11
2.2.2	Sui-generis	11
2.2.3	Opphavsrett	12
2.2.4	Databasebegrepets betydning for det tosporede systemet	13
2.2.5	Sammenhengen i rettighetsstrukturen	13
3	<u>OPPHAVSRETTLIG VERN AV DATABASER</u>	14
3.1	Innledende betraktninger.....	14
3.2	Vilkår for vern	14
3.2.1	Utgangspunkter og avgrensninger	14
3.2.2	Kravet til verkshøyde.....	16
3.3	Enerettens rekkevidde	18
3.3.1	Oversikt – Enerettsbegrepet	18
3.3.2	Handlingsrommet i kraft av eneretten.....	19
3.3.3	Krenkelsesvurderingen.....	21
4	<u>SUI-GENERIS VERN AV DATABASER</u>	24
4.1	Innledende betraktninger.....	24
4.2	Vilkår for vern	25
4.2.1	Oversikt.....	25
4.2.2	Kravet til «vesentlig investering»	25
4.2.3	Kvalitative eller kvantitative forhold ved investeringen	28
4.2.4	«Innsamling, kontroll eller presentasjon»	30
4.2.5	Betraktninger rundt vesentlig ny-investering i art. 10 (3)	35
4.3	Enerettens rekkevidde	36
4.3.1	Oversikt - Enerettsbegrepet.....	36
4.3.2	Handlingsrommet; «Uttrekk eller gjenbruk».....	38
4.3.3	Krenkelsesvurderingen.....	41
4.3.4	Eneretten over uvesentlige deler.....	45
5	<u>AVSLUTTENDE BETRAKTNINGER OG FRAMTIDSUTSIKTER</u>	47
6	<u>LITTERATURLISTE</u>	50

1 Innledning – Rettslig vern av databaser

1.1 Tema og problemstilling

Tema for oppgaven er å redegjøre for rettslig vern av databaser, ved å drøfte to av de mest sentrale sidene ved immaterielle rettigheter; vilkår for vern og enerettens rekkevidde.

Database¹ er en samlebetegnelse på et arbeid som inneholder en systematisk eller metodisk sammenstilling av flere materialer, for eksempel sammenstillinger av åndsverk, diverse data, faktiske- eller personopplysninger, m.m.

Databaservernet har et tosporet system som tillater at vernet og eneretten både kan søkes i kraft av opphavsrett og den nærstående sui-generis rettigheten i åndsverkslovens² § 24. Hoveddelen av oppgaven vil omhandle investeringsvernet i sistnevnte rettighet, da slike sammenstillinger av sin natur, vanskelig oppnår kravet til verkshøyde i opphavsretten.

Fremstillingen vil dermed ta for seg vilkår for vern og enerettens rekkevidde for hver av regelsystemene. Rettslig grunnlag er åvl. § 24 for sui-generis vern av databaser, samt åvl. §§ 2 og 3 for opphavsrettslig vern. Databaservernet er et EU-rettslig direktiv inntatt i EØS-avtalen i 1999.³ Dette innebærer at begge regelsystemene vil bli behandlet i lys av databasedirektivet⁴ og EU-domstolens rettspraksis⁵.

Tema og problemstilling er således meget generell. Årsaken til det er mitt ønske om å gi en overordnet fremstilling av gjeldende rett etter den nye åvl. § 24, samt databaservernets mindre anvendelige side, nemlig opphavsrettslig vern. En slik fremstilling vil samtidig påpeke problemstillinger og vanskeligheter med databaservernet i EU-retten, og dermed en vurdering av hvordan rettsreglene bør utledes i norsk rett.

1.2 Databaservernets bakgrunn og innhold

Det EU-rettslige databaservernet ble implementert i det tidligere katalogvernet i åvl. § 43⁶, og er ved lovendring i 2018 blitt videreført i åvl § 24.⁷ Katalogvernet ble innført på 60-tallet etter arbeidet med Københavnutkastet som omhandlet en felles nordisk betenkning om opphavsrett. Formålet var å gi vern mot ettergjøring av resultatet der det var tidkrevende arbeid bak inn-

---

¹ Se f.eks. Prp. 104 L (2016-2017) lov om opphavsrett til åndsverk m.m s.324 (heretter prp.104)

² Lov om opphavsrett til åndsverk av 15 juni 2018 nr. 40 (Heretter åvl)

³ EØS-komiteens beslutning nr. 59/96 (Opphavsrett) av 25.10.1996.

⁴ Directive 96/9, on the legal protection of databases, 11. March 1996 (Heretter databasedirektivet)

⁵ Heretter ICJEU

⁶ Ot.prp.nr.85 (1997-1998) Lov om opphavsrett til åndsverk m.m s.41 (Heretter Ot.prp.nr.85)

⁷ Prp.104 s.324

samlings, målings, beregningsarbeid ol. Katalogvernet var praktisk talt uendret fra inntakelsen på 60-tallet, og frem til implementeringen i 1999.⁸

EU-kommisjonens Green paper rapport⁹ var den første dokumenterte erkjennelsen fra EU, om at opphavsretten alene ikke var tilstrekkelig for rettslig vern av databaser. Et nytt vern måtte omfatte investeringen i sammenstillingen av data i situasjoner hvor terskelen for originalitet ikke var oppfylt.¹⁰ Som argument for et spesielt vern ble bl. a. de nordiske katalogreglene og de spesielle forlagsreglene i forskjellige europeiske stater, deriblant Storbritannia, Irland og Tyskland, presentert som effektive og alternative nærstående rettigheter.¹¹

Den umiddelbare reaksjonen var lunken, og den generelle holdningen var at opphavsretten alene var tilstrekkelig for vern av databaser.¹² Utover på 90-tallet begynte man imidlertid å se hvor store summer som ble investert i databaser og hvor lite anvendelig originalitetskravet var.¹³ Vedtakelsen av databasedirektivet i 1996 harmoniserte det opphavsrettslige vernet for databaser. Det ble introdusert et nytt immateriellrettslig vern for ikke-originale databaser, hvor investeringen i opprettelsen ga enerettsbeføyelser i vernetiden. Sistnevnte ledet til en harmoniseringseffekt for de landene som allerede hadde lignende særlovgivning på området.

Den nordiske implementeringen av databasevernet var imidlertid kritisert da gjennomføringen tok sikte på en fusjon mellom katalogvernet og sui-generis bestemmelsen i direktivet.¹⁴ Resultatet ga et vern som gikk utover ordlyden og formålet til databasedirektivet. Bl.a. stod direktivets krav til «*vesentlig investering*» (se fotnote¹⁵) som alternativ til det sær-nordiske kravet om «*større antall opplysninger*». Den opphevede bestemmelsen la med andre ord til rette for at særlig store databaser, der investeringen var minimal for å opprette dem, kunne vernes etter åvl. § 43.¹⁶

sui-generis bestemmelsen har imidlertid blitt endret i den nye åvl. § 24. Lovgiverne har lyttet til kritikken og bestemmelsen er mer i samsvar med ordlyden i direktivteksten. For eksempel

---

⁸ Rognstad s.295

⁹ Green paper On Copyright and the Challenge of Technology. Brussels, 07 juni 1988 (Heretter Green paper)

¹⁰ Ibid s.213

¹¹ Ibid sml. Hugenholtz s.218

¹² Hugenholtz s.207

¹³ Ibid s.207-208 sml. Avgjørelsen i Van Dale i kap. 2.2.2, samt US Supreme Courts avgjørelse i Feist der originalitet for databaser kun var aktuelt der den kreative innsats var knyttet til - utvalget over, ordningen av eller koordineringen med - informasjonen som utgjorde sammenstillingen.

¹⁴ Rognstad s.296

¹⁵ Lovtekst, direktivtekst og folkerettsligtekst: Heretter angitt i «*kursiv*» når den problematiseres eller presiseres

¹⁶ Ibid s.299 sml. Taubøll (2) s.533

har antallsvilkåret blitt fjernet, og enerettsbegrepene fra direktivet blitt oversatt og implementert. Det opphavsrettslige vernet av databaser har, i motsetning til hvordan direktivet har harmonisert vilkårene i art. 3, ikke hatt og heller ikke fått en egen presisering i åndsverksloven. Vern av databaser i kraft av opphavsrett er imidlertid ikke utelukket, jf. åvl. § 24 (4).

En redegjørelse av databasevernet krever en innledende presisering om hva en database faktisk er. Det kan av Databasedirektivets art. 1 (2) leses at med database menes en samling selvstendige verk, data eller annet materiale ordnet på en systematisk og metodisk måte som det er individuell adgang til ved elektroniske eller andre midler.¹⁷

Bestemmelsens hensikt er å fastsette direktivets anvendelsesområde der begrepene «verk», «data», og «annet materiale», sammen utgjør et bredt utvalg av ulike typer arbeid, informasjon eller opplysninger som kan inkluderes i en database. Hvorvidt databasen er vernet og hva som utgjør enerettens rekkevidde, beror imidlertid på reglene om opphavsrett og/eller sui-generis.

Et godt eksempel på en database, dvs. en metodisk sammenstilling av materiale, er ordbøker. Disse har en stor variasjon av systematiserte ord etter alfabetisk kategorisering, der det enkelte ordet har en selvstendig verdi for leseren. De mest aktuelle problemstillingene i EU, og ellers i medlemstatenes domstoler, har imidlertid omhandlet elektroniske databaser. Her taler vi om databaser der kravet til sammenstillingen av informasjonen er det samme, men der den fysiske/digitale plattformen er elektronisk.

I følge Torvund vil en elektronisk database ofte benytte seg av et SQL-datamaskinprogram¹⁸, f.eks. MySQL eller Microsoft Access, for opprettelse av en databaseapplikasjon. Denne vil inneholde et antall tabeller, skjermbilder, spørringer m.m. Ved å fylle inn verdiene med ulike former for data, kan denne sammenstillingen potensielt bli ansett som en rettslig database etter art. 1 (2).¹⁹ De fleste moderne elektroniske løsninger er såkalte relasjonsdatabaser²⁰. Disse kjennetegnes av at systematikken tillater en samhandling mellom materiale som er inkludert i databasen. For eksempel Lovdata.no, som tilbyr fritekst- eller avansertsøk i rettskilder, hvor resultatet har henvisninger til andre relevante rettskilder.

Programvarer eller andre tekniske løsninger som styrer prosessene i elektroniske databaser er imidlertid ikke vernet som databaser. Dette fremgår uttrykkelig av direktivets art. 1 (3) som

---

¹⁷ Oversatt, se Torvund s.198 sml. prp.104 s.324

¹⁸ sml. Teknisk spørrespråk – se. https://no.wikipedia.org/wiki/Structured_Query_Language

¹⁹ Torvund s.198-199

²⁰ Forkortelse: RDBMS – se. <https://snl.no/relasjonsdatabase>

ekskluderer vern av datamaskinprogrammer. Slike innretninger nyter vern etter egne regler, for eksempel opphavsrettslig vern av datamaskinprogrammer etter åvl § 2 (2) bokstav i.

Det er i det henseende også viktig å understreke at enkeltinformasjon i seg selv, både faktaopplysninger og personopplysninger, aldri kan være gjenstand for vern. *sui-generis* og det opphavsrettslig vern presiserer uttrykkelig at vernet omfatter hele-, vesentlige deler- eller utvalget av innholdet (Se fotnote²¹) jf. «*Contents*» i direktivets art. 3 og 7. Dette innebærer at tredjemanns kopiering eller gjengivelse av enkeltinformasjon i en database som regel ikke kan anses som en krenkelse.

1.3 Rettskildesituasjonen

Denne fremstillingen omhandler et EU-direktiv som gjennom EØS-avtalen er blitt transformert til norsk rett i åvl. § 24. Databasedirektivets formål tilsier en totalharmonisering av medlemslandenes databasevern da medlemsstatenes særlovgiving eller mangel på det, potensielt kan ha en direkte negativ effekt på det interne markedet jf. fortalens pkt. 2 og 3. Således vil anvendelse av direktivteksten og rettspraksis fra ICJEU være uunngåelig.

Norges folkerettslige forpliktelser til å innta rettsakter fra EU er regulert av EØS-avtalens²² art. 7. En tolkning av åvl. § 24 i lys av databasedirektivet legitimeres av harmoniseringsmålsetningen i art. 1. Hensikten er blant annet at EØS-avtalen skal gi grunnlag for de samme regler som de EU-rettslige på det området avtalen dekker.²³ Videre gir forarbeidene til § 24 uttrykk for at bestemmelsen skal tolkes i lys av databasedirektivet og ICJEU's rettspraksis.²⁴

ICJEU's rettspraksis som relevant og viktig rettskilde er imidlertid problematisk. Det følger av ODA²⁵ art. 34 at det hører under EFTA-domstolen å «*gi rådgivende uttalelser om fortolkning av EØS-avtalen*». ODA art. 3 fastsetter imidlertid at EFTA-domstolen er bundet av EU-domstolens rettspraksis i sin rettsanvendelse.

Den sirkulære virkningen av bestemmelsene i ODA tilsier at norske domstoler bør kunne anvende ICJEU's rettspraksis der det ikke foreligger noen avgjørelser fra EFTA-domstolen. Sammenholdt med forarbeidene til databasedirektivets art. 24, samt hensynet til en homogen

---

²¹ Understrek gir heretter uttrykk for min utheving.

²² EØS-loven av 27.11.92, nr. 10 (Heretter EØS-loven) sml. Vedlegg nr. 1: Avtale om det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-avtalen)

²³ Arnesen s.223

²⁴ Prp.104 s.324

²⁵ EØS-loven sml. Vedlegg nr. 3: Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

tolkningspraksis på tvers av avtalepartene, må ICJEU rettspraksis ha relevans ved tolkningen av åvl. § 24. Et annet resultat vil kunne gå utover direktivets hensikt om totalharmonisering av databasevernet.

Databasedirektivet og rettspraksis fra ICJEU er relevante rettskilder ved tolkningen av åvl. 24. Disse vil derfor bli trukket frem i den videre fremstillingen. Ved tolkningen av internasjonale konvensjoner, gjelder internasjonale normer om hvordan tolkningen skal foregå. Tolkningen av EU-rett er formålsorientert, i motsetning til den norske ordlydsbaserte tolkningstradisjonen, hvor særlig fortalen til direktivet gir uttrykk for direktivets hensikt eller mening.²⁶ Konsekvensen er at begrepsdannelser fra EU-rettsakten og de norske bestemmelsene kan gi ulike tolkningsresultater.

Norsk rett har en dualistisk tilnærming til våre folkerettslige forpliktelser, dette innebærer at folkeretten og nasjonalretten er separate rettssystemer.²⁷ Databasedirektivet har med andre ord ikke direkte virkning i norsk intern rett. Eventuelle avvikende eller motstridende tolkningsresultater fra åvl § 24 og direktivteksten, skal som hovedregel tolkes i tråd med den norske ordlyden. Det følger imidlertid av praksis fra høyesterett at Norges folkerettslige forpliktelser har til dels stor vekt for fastleggelsen av innholdet i norsk rett, bl. a Finanger II dommen.²⁸

For det første kan harmoniseringen av de to regelsettene begrunnes av det EU-rettslige prinsippet om direktivkonform fortolkning. Denne er utviklet på bakgrunn av lojalitetshensyn og effektivitetsbetraktninger i EU-retten. De samme prinsippene kan utledes av EØS-avtalen, og derved begrunne dens relevans i norsk rett. Prinsippet fastsetter at de nasjonale domstolene så vidt mulig plikter å tolke nasjonal rett i overenstemmelse med ikke gjennomførte direktiver.²⁹

Høyesterett har gitt prinsippet indirekte gjennomslag i Finanger I dommen³⁰. Spørsmålet var om tre EU-direktiver kunne ha direkte virkning på erstatningsrettens område hvor det var enighet om at den norske bestemmelsen var i strid med Norges EØS-rettslige forpliktelser. Høyesterett fastsatte at presumsjonsprinsippet innhold har samme rekkevidde som prinsippet om direktivkonform tolkning, og uttalte at norske bestemmelser så vidt mulig skal gis et innhold som er i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser.³¹

---

²⁶ *Arnesen og Stenvik s. 25 og 29

²⁷ Ibid s.52

²⁸ Rt.2005.1365

²⁹ Sejersted s.206 sml. C-106/89 Mearleasing

³⁰ Rt.2000.1811

³¹ Ibid. Pkt. 6

Høyesterett presiserer likevel at prinsippet har størst gjennomslagskraft i saker som er reist mot staten.³² Ved EU-rettsakter som regulerer forholdet mellom private parter, slik database-direktivet gjør, har prinsippet dermed en mindre gjennomslagskraft av hensyn til forutberegnelighet. Arnesen påpeker imidlertid at presumsjonsprinsippet er et tolkningsprinsipp som må avveies mot andre hensyn. Dersom lovgiver har til hensikt å oppfylle den folkerettslige forpliktelsen, bør tolkningen ta sikte på å fjerne en eventuell konflikt.³³

Åvl. § 24 sine forarbeider gir, som nevnt, uttrykk for at bestemmelsen skal tolkes i lys av direktivet og EU-domstolens rettspraksis. Dette innebærer at ved fastsettelse av innholdet i bestemmelsen, kan tolkningsresultater fra EU-retten som ikke er i tråd med ordlyden til åvl. § 24, gi grunnlag for at bestemmelsen må tolkes presiserende eller innskrenkende av hensyn til en direktivlojal tolkning. Ved tilfeller av manglende gjennomføring må prinsippet om direktivkonform tolkning avveies mot forarbeidene, rettspraksis og reelle hensyn, bl. a forutberegnelighets- og effektivitetsbetraktninger.

Dermed er det metodiske utgangspunktet for den videre redegjørelsen alminnelig rettskildelære, hvor formålet er å finne frem til gjeldende rett. Dette innebærer at norsk lovtekst utgjør det primære rettsgrunnlaget der lovforarbeidene, direktivteksten, samt rettspraksis fra Høyesterett og den europeiske domstolen er relevante og vektige rettskilder for tolkningen. Videre vil juridisk litteratur, samt rettspraksis fra de ulike medlemslandene ha betydning som støtteargumenter der disse anvendes.

1.4 Den videre fremstilling

Formålet med oppgaven er å redegjøre for gjeldende rett når det gjelder vilkår for vern og enerettens rekkevidde for databaser. I kap. 2 vil jeg gjøre rede for det materielle innholdet i databasebegrepet, samt hvilke betydninger dette har for det tosporede systemet. Deretter vil kap. 3 og 4 omhandle det sentrale ved problemstillingen, nemlig vilkår for vern og enerettens rekkevidde for henholdsvis opphavsrettslig og sui-generis vern av databaser, hvor jeg avslutningsvis i kap 5 vil forsøke å sammenligne rettighetssystemene. Problemstillinger knyttet til overdragelse, lovlige brukeres adgang og konsumpsjon faller utenfor denne oppgavens tiltenkte omfang. Disse, og flere andre, vil imidlertid bli omtalt fortløpende der det er aktuelt.

---

³² Ibid. Pkt. 7 sml. Rt.2005.1365 avsnitt 52

³³ Arnesen s.267

2 Databasebegrepet og det tosporede systemet

2.1 «Database»; Begrepets materielle side

Åvl. § 24 (1) fastsetter sui-generis vernet i norsk rett. Blant annet fremgår det av bestemmelsen at med «*database*» så menes «*for eksempel et formular, en katalog, en tabell, et program eller lignende arbeid*». Det kan videre leses av åvl. § 24 (4) at «*er databasen som nevnt foran, helt eller for en del gjenstand for opphavsrett, kan også denne gjøres gjeldende*».

Det at begrepet i fjerde ledd skal leses i samsvar med første ledd viser til fellestrekket i det tosporede systemet. Første ledd angir imidlertid ingen materielle vilkår for hva en database rettslig sett er. Bestemmelsen fastsetter kun at en database er en samlebetegnelse på forskjellige type arbeid, som blant annet kan være en «*tabell*» eller et «*formular*».

Dette kan være problematisk i forhold til databasedirektivet som ikke angir eksempler, men en definisjon i art. 1 (2). Opplistingen i åvl. § 24 skaper med andre ord uklarheter, og kan feilaktig oppfattes som at alle tabeller eller kataloger alltid er omfattet av databasebegrepet. Forutberegnelighetshensyn tilsier at databasebegrepet bør spesifiseres i tråd med direktivteksten, eller at oppregningen ekskluderes fra åvl. § 24.

Oppregningen av arbeid må imidlertid leses i kontekst og den betydning lovgiver har gitt. Den tidligere åvl. § 43 regnet databasebegrepet som en del av oppregningen, på samme nivå som tabell, katalog, osv. Databasebegrepet hadde således ingen fremtreende rolle i den opphevede bestemmelsen, sammenlignet med den nye åvl. § 24. Forarbeidene til den nye loven fastsetter at «*de øvrige arbeidene som er angitt beholdes kun av pedagogiske grunner som eksempler på underkategorier som begrepet database kan omfatte*», og opplistingen av eksempler er heller ikke uttømmende jf. «*lignende arbeid*».³⁴

Databaser er i kraft av dette gitt en vid fremstilling i åvl. § 24, hvilket samsvarer med direktivets hensikt, nemlig at vernet skal omfatte enhver form for sammenstilling av informasjon jf. art. 1 (1). Om denne informasjonsmengden i ettertid blir definert som «*katalog*» eller «*program*» har ingen betydning.

Rettskildemessig foreligger det heller ingen fare for utvidelse av databasebegrepet i norsk rett. Som nevnt spesifiserer lovgiver at opplistingen er ment som eksempler. Videre fremgår det av forarbeidene at databasebegrepet må defineres i lys av databasedirektivets bestemmelser.³⁵

---

³⁴ Prp.104 s.324

³⁵ Ibid

Dermed kan det legges til grunn at innholdet i begrepet «*database*» må utledes fra databasedirektivet.

Det følger av art. 1 (2) at med databaser så menes «*a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and individually accessible by electronic or other means*».

Med databaser menes det med andre ord ikke bare elektroniske databaser, også fysiske sammenstillinger på annet medium kan anses som en rettslig database. Forutsetningen er at det dreier seg om en sammenstilling av flere selvstendige verk, data eller annet materiale, der den enkelte opplysning kan konsulteres individuelt. Fortalens pkt. 13 og 21 angir spesifiseringer som har betydning for rekkevidden til databasebegrepet. Det kan av disse leses at det ikke foreligger noe krav om at materialet fysisk må være lagret på en organisert måte,³⁶ men sammenstillingen av materiale som er arrangert, lagret og tilgjengelig, må ha en hensikt.³⁷

Det vil si at den systematiske eller metodiske sammenstillingen bør legges til rette for sluttbrukerens tanker eller preferanser. Dette innebærer at databasen må ha en form for indre sammenheng, selv om sammensetningen for det blotte øyet ikke synes å være systematisk eller metodisk. Et godt eksempel er 1881.no³⁸ som har telefonregistre, eiendomspriser m.m, der systematikk uten tekstsøk-funksjonen hadde vært fraværende.

Innholdet i databasebegrepet ble tatt stilling til av ICJEU i Tippetakene, BHB V. William Hill og Fixtures Marketing³⁹ fra 2004. I sistnevnte ble det blant annet fastslått at en terminliste til fotballkamper må defineres som en rettslig database etter art. 1 (2).

Fixtures Marketing omhandlet tre parallelle saker, der selskapet mente at bettingsselskaper i utlandet hadde krenket deres sui-generis rett ved uttrekk og gjenbruk av kampinformasjonen i terminlistene til den engelske og skotske toppdivisjonen.⁴⁰ Retten tok stilling til den rettslige definisjonen av databasebegrepet, der hovedspørsmålet var om terminlister til fotballkamper falt inn under ordlydens krav til selvstendig verk, data eller annet materiale. Innledningsvis

---

³⁶ Fortalens pkt. 21

³⁷ Ibid sml. pkt. 13, sistnevnte fastsetter at direktivet beskytter «*collections*» eller «*compilations of works (...)*» som er «*arranged, stored and accessed by means*»,

³⁸ Sml. www.1881.no

³⁹ C-203/02 (Heretter BHB), C-444/02, C-338/02 og C-46/02 (Heretter Fixtures)

⁴⁰ Sml. <https://spfl.co.uk/league/premiership/fixtures> og <https://www.premierleague.com/fixtures>

ble det vist til Kommisjonens forståelse om at databasebegrepet favner vidt, da det gjelder «*databases in any form*». ⁴¹

Retten tok først stilling til ordlydens krav om at databaser skal inneholde «*independent*» verk, data eller annet materiale. Kravet skal leses i samsvar med fortalens pkt. 17, og omhandler at dataene må kunne være «*separable from one another without their informative, literary, artistic, musical or other value being affected*». ⁴² Dette innebærer at alle typer sammenstillinger av informasjon, data, verk eller opplysninger kan være gjenstand for vern. S sammensatte verk og åndsverk, slik som musikkstykker og film, eller faktiske opplysninger slik som persondata eller annonser, er alle relevante data som kan inkluderes i en database. ⁴³

Hugenholtz mener at retten avklarer forholdet til åndsverk, ved at direktivets anvendelsesområde ikke overlapper opphavsretten og de nærstående rettigheter. ⁴⁴ Derclaye går lenger i sin forklaring, og uttaler at rettens omtale om selvstendighetsbegrepet innebærer at det enkelte element(data) må kunne tas ut eller bli lagt til uten at databasen mister sin mening. ⁴⁵ Dette er årsaken til at f.eks. en tv-serie i seg selv ikke kan ha databasevern, da redigering ved å ta ut eller legge til en episode ville berøre verkets egenverdi. Det må her presiseres at sesonger fra en tv-serie kan inngå som enkelt materiale i en sammenstilling av flere. For eksempel Netflix, ⁴⁶ hvor den enkelte tv-serien kan bli tatt ut eller lagt til, uten at databasen mister sin mening.

Retten viste deretter til hva som menes med at innholdet skal være presentert på en «*systematic or methodical way and individually accessible by electronic or other ways*». Det avgjørende er ikke at innholdet fysisk er presentert på en systematisk eller metodisk måte. ⁴⁷ Men innholdet bør være inkludert i en fastsatt base, og ha en elektronisk prosess som gir sammenstillingen av innholdet en systematikk eller metodikk, eller for ikke-elektroniske databaser, en form for innholdsfortegnelse eller annen form for plan eller metode for klassifiseringen av dataen. ⁴⁸

---

⁴¹ C-444/02 avsnitt 20 og 21

⁴² Ibid avsnitt 29

⁴³ Ibid sml. avsnitt 23 og 29

⁴⁴ Hugenholtz s.211

⁴⁵ Derclaye (2014) s.301

⁴⁶ Sml. www.netflix.com

⁴⁷ jf. fortalens pkt. 21

⁴⁸ C-444/02 avsnitt 30

Under den konkrete vurderingen fastsatte retten at dataene hadde en systematisk fremstilling, da terminlisten hadde en indre sammenheng der den enkelte informasjonen kunne konsulteres individuelt.⁴⁹ Videre uttalte retten at kampdato, kamptid og identiteten til lagene var «covered by the concept of independent materials within the meaning of art. 1(2) of the directives in that they have autonomous informative value».⁵⁰ Det vil si at kravet til hvilke typer data, dvs. «works, data or other materials» som kan bli inkludert i en database, omhandler at den enkelte opplysning må ha en egenverdi, f.eks. av informativ karakter.

Problematikken rundt databasebegrepet har i litteraturen og praksis fra ICJEU, særlig omhandlet selvstendigheten til elementer som kan bli inkludert. Et godt eksempel er den ovennevnte tippesaken, der informasjonen som utgjorde en terminliste var oppe til prøving. I følge Derclaye er det klart at med «works», så menes åndsverk, og med «data», så menes informasjon/fakta. «Other materials» dekker både verk og fakta etter sin ordlyd, men er imidlertid vanskelig å avgrense nærmere.⁵¹

I nyere praksis fra ICJEU⁵², var spørsmålet om geografisk informasjon trukket ut fra en kartbok med flere topografiske kart, hadde en selvstendig verdi. Kart kan både ha en informativ verdi, og egenverdi som åndsverk.⁵³ I følge retten må vurderingen av materialets selvstendighet ikke foretas på bakgrunn av en typisk bruker av informasjonen, men på bakgrunn av tredjepersoner som er interessert i å utnytte denne informasjonen, ved for eksempel uttrekk.⁵⁴

Databaseregretet i åvl. § 24 kan således gis et følgende meningsinnhold. Kravet til en samling av selvstendig data omhandler at den enkelte opplysning, faktisk eller fra tredjepartsperspektiv, må ha en egenverdi, og de enkelte elementer skal kunne tas ut eller bli lagt til uten at verdien forringes. Videre er det ikke et krav om at dataene fysisk er presentert på en systematisk måte. De må likevel være presentert på en elektronisk eller ikke-elektronisk base som har en indre sammenheng, f.eks. et datamaskinprogram eller en innholdsfortegnelse som gir sluttbrukeren individuell tilgang til den enkelte opplysning.

Det må her understrekes at systemene som gir databasen den indre sammenhengen, f.eks. datamaskinprogrammer, ikke er gjenstand for vern. Disse nyter sitt eget vern som nevnt i delkapittel 1.2. I følge Hugenholtz innebærer dette at en samling av uorganisert data inkludert i

---

⁴⁹ Ibid avsnitt 33 sml. Rognstad s.298

⁵⁰ C-444/02 avsnitt 33

⁵¹ Derclaye (2014) s.302

⁵² C-490/14

⁵³ Taubøll (3) s.346

⁵⁴ C-490/14 avsnitt 27

en harddisk, vil kunne kvalifiseres som en database hvis den er kombinert med et datamaskinprogram som gir mulighet for tilgang til den enkelte opplysning i harddisken.⁵⁵ Dette kan typisk være en harddisk med bildefiler, der datamaskinprogrammet kan gi tilgang til det enkelte bildet ved søk på metadata. F.eks. hvilken dato bilde er tatt, eller søk på navnet til den enkelte bildefilen.

2.2 Rettighetsstruktur; Databasevern i kraft av Opphavsrett og Sui-generis

2.2.1 Oversikt

Fremstillingen av databasebegrepet angir hva som er gjenstand for vern. Det tosporede systemet omhandler imidlertid at vilkårene for vern og enerettens rekkevidde kan søkes i to ulike regelsystemer. Databasedirektivet fremstiller dette ved å fastsette opphavsrettslig vern i kapittel 2, og sui-generis vern i kapittel 3.

Åndsverkloven har ikke tydelig to-delning, men fastsetter i åvl. § 24 (4) at opphavsrettslig vern av databaser ikke er utelukket. Dette innebærer at et tosporet beskyttelsesomfang også kan søkes i den norske lovgivningen, henholdsvis i åvl. § 2 *og/eller* etter det spesielle «sui-generis»-vernet jf. Åvl. 24 (1) og (2).

Årsaken til at jeg setter «og/eller» er essensen i det to sporede systemet, nemlig muligheten for dobbel-beskyttelse av databaser i kraft av sui-generis og opphavsrett. I saken *Football Dataco and Others*, som vil bli nærmere omtalt under kapittel 3, uttalte ICJEU at selv om en terminliste ikke er beskyttet etter sui-generis, så innebærer ikke det at en database ikke kan beskyttes av opphavsretten. Det dreier seg om to selvstendige rettigheter som har ulike vilkår og formål for beskyttelse.⁵⁶

2.2.2 Sui-generis

Formålet med et tosporet system kan utledes av historikken. Europeisk næringsliv ble akterutseilt når det gjaldt opprettelsen av databaser, slik fortalens pkt. 11 gir uttrykk for. Selskaper hos deres nærmeste konkurrent, USA, stod for 80% av de totale avkastningene elektroniske databaser hadde på verdensbasis.⁵⁷ En positiv regulering som ga eneretter, og derved økonomiske rettigheter for tredjepersons utnyttelse, var antatt å være et godt incentiv for investeringer i databaser.

I følge Gaster hadde kun 3 av 15 EU-land beskyttet en betydelig mengde databaser i kraft av sin opphavsrettslige lovgivning. Dette var land som normalt hadde en lav terskel for opphavs-

---

⁵⁵ Hugenholtz s.211

⁵⁶ C-604/10 avsnitt 27

⁵⁷ Green paper s.216

rettslig vern, slik som Nederland, Irland og Storbritannia.⁵⁸ Medlemslandene var imidlertid passive til ideen om et nytt vern, noe som viste seg problematisk, da en base med sammenstilt informasjon vanskelig oppnådde kravet til originalitet.

Et eksempel er en sak for Nederlandsk Høyesterett⁵⁹, hvor forlaget Van Dale mente at en privatperson hadde krenket deres enerett ved kopiering av 230 000 oppslagsord fra en ordbok. Selv om første og andre instans kom til at samlingen kunne vernes, mente siste instans at fremstillingen manglet originalitet. Selv i et land der terskelen var lav, kunne ikke en slik samling vernes.⁶⁰

Istedenfor å harmonisere opphavsretten ytterligere, innførte EU et vern som tok tak i tomrommet der originalitet ikke kunne konstateres. Hensikten var å gi et vern mot kommersiell utnyttelse,⁶¹ men vernet ble likevel introdusert som en fullverdig eneretts-beskyttelse over databaseprodusentens investeringer. En klar konkurranserettslig vinkling ville nemlig ikke gitt rettighetshaverne økonomisk godtgjørelse for bruk fra andre enn kommersielle parter, og derved hadde incentivformålet blitt svekket.

Dette forklarer med andre ord utviklingen av, og årsaken til et sui-generis vern. Denne kunne i utgangspunktet stått på egne bein, som en nærstående rettighet til opphavsretten. Det var ingen fare for konflikt med opphavsretten, da vilkårene for vern og formålene for rettighetene var ulike. Det opphavsrettslig vern kunne derved eksistert i sin opprinnelige form, uten å måtte bli inntatt i databasedirektivet.

2.2.3 Opphavsrett

Direktivet ble likevel vedtatt med et tosporet rettighetssystem, og i fortalen ble det gitt uttalelser av hensyn til enerettens rekkevidde. Det følger bl. a. av fortalens pkt. 15 at opphavsrettslig beskyttelse av databaser knytter seg til databaselagerens kreative virksomhet over utvalget av informasjon og hvordan denne er presentert. Videre presiseres det at eneretten bør omfatte strukturen til databasen jf. siste punktum.

Som nevnt var anvendelsen av originalitetskravet overfor databaser svært ulikt i de forskjellige medlemslandene.⁶² Ved innføringen av et nytt vern ble det ansett naturlig, av hensyn til harmonisering, å presisere vilkårene for opphavsrettslig vern av databaser. Disse er ikke ulikt

---

⁵⁸ Gaster s.1141

⁵⁹ Van Dale V. Romme sml. Hugenholtz s.208

⁶⁰ Gaster s.1141

⁶¹ Ibid s.1142

⁶² Se note 58

opphavsretten generelt, men de gir imidlertid veiledning om hva originalitetsvurderingen skal knytte seg til, og utgangspunktet for krenkelsesvurderingen.

2.2.4 Databasebegrepets betydning for det tosporede systemet

Det følger av ICJEU i *Apis V. Lakorda*⁶³ at ved krenkelsesvurderingen tas det ikke bare stilling til hele databasen som sådan. Også de enkelte deler av en større database kan være gjenstand for vern, dersom delene i seg selv kan klassifiseres som databaser etter art. 1 (2).⁶⁴ Saken har betydning for det tosporede systemet, da den viser til betydningen av databasebegrepets dynamiske virkning.

En stor enkeltdatabase, f.eks. Lovdata.no, kan ha elementer i seg som både kan være gjenstand for sui-generis vern og opphavsrettslig vern. Som regel vil sammenstillingen av rettspraksis og lover, utgjøre enkelte sui-generis databaser hver for seg. Dersom sammenstillingen av rettspraksis også inneholder det juristene ved lovdata mener er de 30 viktigste dommene fra 1905 til 2005, kan denne delen igjen utgjøre en opphavsrettslig database. Dette støttes av ordlyden i åvl. 24 (4) som fastsetter at databasen kan være *«helt eller for en del gjenstand for opphavsrett»*.

2.2.5 Sammenhengen i rettighetsstrukturen

På bakgrunn av det overnevnte har jeg identifisert to forhold som har betydning for det tosporede systemet. For det første beror vilkår for vern og enerettens rekkevidde på en individuell vurdering av de enkelte rettighetssystemene. Vilkårene overlapper ikke. Den eneste sammenhengen mellom disse er at én og samme database kan være delt inn i rettslig sett mindre databaser som enten kan være vernet i kraft av sui-generis og/eller opphavsrett.

For det andre så er disse vurderingene avhengig av at gjenstanden rettslig sett er en database. Direktivet sonderer ikke mellom databaser i opphavsrettslig forstand eller sui-generis når det kommer til fastsettelse av hva en database er, og det er heller ikke hensikten å gjøre det. Art. 1 angir anvendelsesområdet, og således inngangsvilkåret, for at vilkår for vern kan drøftes etter opphavsrettslig vern og/eller sui-generis vern.

---

⁶³ C-545/07 (Nærmere redegjørelse i kap. 4.3.3.2)

⁶⁴ Rognstad s.304 jf. C-545/07 avsnitt 62 og 63

3 Opphavsrettslig vern av databaser

3.1 Innledende betraktninger

Åvl. § 24 (4) fastsetter at «*er databasen som nevnt foran, helt eller for en del gjenstand for opphavsrett, kan også denne gjøres gjeldende*». Ordlyden fastsetter ikke vilkårene for vern, men viser til at opphavsrettslig vern av databaser ikke er utelukket. Dette innebærer at vurderingen av opphavsretten til databaser vil ta utgangspunkt i åvl. §§ 2 og 3.

Innledningsvis må det presiseres at rettighetssubjektet er den som skaper åndsverket jf. åvl. § 2 (1). Det følger imidlertid av åvl. § 67 at opphaveren med den begrensning som fremgår av § 5, kan overdra sin rett til å råde over åndsverket. For eksempel vil arbeidstakere ha eneretten til verk de skaper i arbeidssituasjoner, med mindre noe annet er avtalt.

Åndsverk og de nærstående rettigheters vern oppstår av seg selv, og er ikke avhengig av en søknadsprosess, slik tilfellet er med andre deler av immaterialretten f.eks. patenter. Det spesielle med opphavsretten er at den ikke er av en fysisk størrelse. Det kan fremstilles fysiske eksemplarer av åndsverket, f.eks. en CD, men denne CDen vil igjen være gjenstand for alminnelig eiendomsrett. «Opphavsretten relaterer seg til det åndsverk eksemplarene er bærere av»,⁶⁵ altså tanken eller ideen bak det som er blitt skapt.

Ved implementeringen av databasedirektivet var det kun sui-generis vernet som ble transformert til norsk rett. Dette skyldes nok at den generelle opphavsretten anses tilstrekkelig for rettslig beskyttelse av databaser, og at opphavsretten på EØS-rettens området kun har en horisontal effekt på intern rett.⁶⁶ Presumsjonsprinsippet sammenholdt med prinsippet om direktivkonform tolkning tilsier likevel at åndsverkslovens regler så vidt mulig skal gis et innhold som er i samsvar med reglene om opphavsrett i direktivet. Vurderingen av åvl. §§ 2 og 3 vil således skje i lys av databasedirektivets kap. 2.

3.2 Vilkår for vern

3.2.1 Utgangspunkter og avgrensninger

Åvl. 2 (2) fastsetter at «*med åndsverk forstås i denne loven litterære eller kunstneriske verk av enhver art, som er uttrykk for original og individuell skapende åndsinnsett slik som (...) litterære verk*».

Videre fremgår det av databasedirektivets art. 3 (1) at «*in accordance with this Directive, databases which, by reason of the selection or arrangement of their contents, constitute the au-*

---

⁶⁵ Rognstad s.35

⁶⁶ Ibid s.54 sml. fortalens pkt. 2 i opphavsrettsdirektivet «general and flexible legal framework»

thor's own intellectual creation shall be protected as such by copyright. No other criteria shall be applied to determine their eligibility for that protection».

Bestemmelsene sammenholdt legger til grunn at beskyttelsesobjektet må være en database, det vil si at vilkårene i direktivets art. 1 (2) må være oppfylt. Dette innebærer at gjenstander som hevdes å være en database, men som ikke oppfyller vilkårene i art. 1 (2), kun kan vernes på selvstendig grunnlag etter åvl. § 2. De øvrige regler i åvl. § 24 og databasedirektivet vil dermed ikke komme til anvendelse for slike sammenstillinger.

Under åvl. § 2 passer databaser best inn under «*litterære*» verk, da kunstneriske utfoldelser på informasjonslagring vanskelig vil kunne identifiseres. Fortalens pkt. 16 gir støtte for dette, hvor det fremgår at estetiske og kvalitative sider ved databaser ikke skal ha en betydning ved vurderingen av databasens originalitet.

Avgrensningen av estetiske forhold ved databasen vil si at åndsvekkbeskyttelsen ikke utelukkende skal ta hensyn til om databasen utføres på en estetisk fin måte. For eksempel at layoutet til en elektronisk database er utført på en særlig fin måte.

Når det gjelder fortalens avgrensning av kvalitative forhold, må det på bakgrunn av den syntaktiske plasseringen, antas at det gjelder kvalitative forhold til det utvalgte materialet. Det kan for eksempel ikke gis opphavsrettslig vern for en musikkdatabase, der sammenstillingen og rangeringen beror på de 100 mest spilte låtene fra 1980-tallet. En slik samling vil kun basere seg på kvaliteten til sangene, hvor rangeringen følger av populariteten til låtene og ikke av de frie og kreative valg til opphaveren.

Sistnevnte tilfelle av innsamling faller for eksempel bedre inn under åvl. § 7 som fastsetter at «*den som ved å sammenstille flere åndsverk eller deler av åndsverk skaper et samleverk, har opphavsrett til samleverket (...)*». Det er klart at også databaser kan være samleverk, ved sammenstilling av eksisterende åndsverk i en rettslig database jf. Art. 1 (2).

Det følger av juridisk litteratur at forutsetning for opphavsrettslig vern av samleverk er at sammenstillingen må inneholde et eller flere selvstendige åndsverk, der rettighetssubjektet gjennom sin skapende, individuelle innsats, skaper et nytt åndsverk.⁶⁷ Om kravet til verkhøyde eller originalitet er oppfylt dersom samleverket kun baserer seg på kvalitative sider, f.eks. de 10 mest leste bøkene til Ibsen, er uklart.

---

⁶⁷ Rognstad s.126

Hva gjelder databaser, er det imidlertid klart at slike sammenstillinger ikke vil oppnå kravet til originalitet. Hvis det derimot er tale om databaseprodusentens personlige utvalg over topp 10 Ibsen-bøker eller topp 100 låter fra 1980-tallet, kan vi begynne å tale om originalitet som ikke utelukkende utgjør kvalitative sider ved materialene.

3.2.2 Kravet til verkshøyde

Kravet til verkshøyde fremgår av åvl. § 2 (2). Av denne kreves det at databasen må gi uttrykk for «*original og skapende åndsinnsett*». Direktivets opphavsrettsbeskyttelse har lignende krav, av dennes art. 3 (1) fremgår det at «*(...) databases which, by reason of the selection or arrangement of their contents, constitute the author's own intellectual creation shall be protected as such by copyright. No other criteria shall be applied to determine their eligibility for that protection*».

I stedet for «original or spiritual», som ville vært naturlige oversettelser fra norsk til engelsk, fastsetter direktivet at «utvalget eller sammenstillingen» av materialene må konstatere forfatterens intellektuelle kreasjon. Det er klart at min norske oversettelse ikke er helt i tråd med hva direktivet prøver å få frem. Av den grunn er det enklere å se hen til fortalen, og igjen pkt. 16 som fastsetter at ingen andre kriterier enn «originality in the sense of the author's intellectual creation» skal gis betydning.

I likhet med åvl. § 2, foreligger det et krav om originalitet der direktivet taler om intellektuell kreasjon. Høyesterett har gjennom nyere praksis⁶⁸ presisert verkshøydekravet, hvor uttalelsene gir uttrykk for at den sammenfaller med det EU-rettslige kravet om originalitet. Verkshøydekravet innebærer at «verket må være resultat av en individuell preget skapende innsats, og ved denne innsatsen må det være frembragt noe som fremstår som originalt».⁶⁹ Kravet legger ikke til grunn at skapelsen må være ny. I følge Høyesterett må skapelsen imidlertid ha en «grad av individualitet og kreativitet».⁷⁰

Vilkårene for opphavsrettslig vern av databaser, deriblant hva som menes med originalitetskravet, ble tatt stilling til av ICJEU i *Football Dataco and others*.⁷¹ Saken omhandlet i likhet med *Fixtures*, terminlisten til den profesjonelle fotballigaen i England og Skottland. Terminlistene ble utarbeidet i henhold til et reglement av hensyn til fotballklubbene, for eksempel at alle lag skulle spille like mange midtukekamper.

---

⁶⁸ Bl. a Rt.2007.1329, 2013.882 og HR-2017-2165-A sml. C-145/10 og C-5/08

⁶⁹ Rt.2007.1329 avsnitt 45 og Rt.2013.882 avsnitt 40

⁷⁰ HR-2017-2165-A avsnitt 66

⁷¹ C-604/10 og C-173/11

Det britiske selskapet, Football Dataco, mente at terminlisten kunne ha opphavsrettslig vern på bakgrunn av arbeidet som var lagt i opprettelsen av den. I britisk rett er originalitet tradisjonelt knyttet til «Skill and Labour-doktrinen», hvor et verk er originalt når det er et resultat av opphavsmannens egne ferdigheter, arbeid, bedømmelse og anstrengelse.⁷² Formålet for rettslig beskyttelse av databaser er sammenfallende med formålet til den britiske opphavsrettslovgivningen, nemlig vern av arbeidet og investeringen,⁷³ eller «the sweat of the brow».⁷⁴

ICJEU innledet med at terminlister til fotballkamper anses som «*database*» jf. art. 1(2)⁷⁵, og presiserte at selv om en terminliste ikke er beskyttet etter *sui-generis* jf. Football Fixtures-sakene (Se kap. 4.2.3), så innebærer ikke det at en database ikke kan beskyttes av opphavsretten. Det dreier seg om to selvstendige rettigheter som har ulike vilkår og formål for beskyttelse.⁷⁶

Dernest avgrensner retten vurderingsomfanget ved at opphavsrettslig vern av databaser ikke utvides til å gjelde «*creation of the data*». I likheten med situasjonen i Fixtures, så gis det ikke vern for data som blir skapt, selv om det foreligger en skapende innsats. Vernet i kraft av opphavsretten har med andre ord den samme begrensningen som gjelder for *sui-generis*, ved at den kun gjelder for eksisterende data som blir systematisert.⁷⁷ Dette medfører at materiale som blir skapt under utarbeidelsen av en database ikke medtas i vurderingen av om innholdet i en database har et opphavsrettslig vern.

I vurderingen av Football Dataco sin database starter retten med en tolkning av direktivets krav til «*the authors own intellectual creation*». Her fastsettes det at kravet omhandler originalitet, i samsvar med fortalens pkt. 16. Dette kravet skal videre leses i lys av kravet til originalitet slik den er definert i øvrig ICJEU praksis, bl. a. Painer, der retten fremhever at kravet omhandler opphavsmannens frie og kreative valg i skapelsen av et eksemplar der hvor resultatet gir uttrykk av opphavsmannens personlige uttrykk.⁷⁸

Dernest viser retten til hva den originale innsats skal knytte seg til når det kommer til rettslig vern av databaser. I følge retten må databaseprodusentens «*selection or arrangement*», det vil si utvalg og sammenstilling av materiale, gi uttrykk for opphavsmannens kreative virksomhet

---

⁷² Rahmatian avsnitt 2

⁷³ Sml. fortalens pkt. 7

⁷⁴ Sml. Hugenholtz s.212

⁷⁵ C-604/10 avsnitt 26

⁷⁶ Ibid avsnitt 27

⁷⁷ Ibid avsnitt 32 (betydningen av «skapt data», se kap. 4.2.3)

⁷⁸ C-145/10 avsnitt 89 og 92

på en original måte, i det henseende at han tar frie og kreative valg. Dette innebærer at vilkåret ikke er oppfylt når oppsettet av terminlisten er diktert av tekniske overveielser, regler og hindringer som begrenser den kreative friheten.⁷⁹ Retten konkluderte at selv om terminlisten var en database jf. Art. 1 (2), så oppfylte den ikke vilkårene for vern etter art. 3.

At det forelå mye arbeid og ferdigheter ved opprettelsen av terminlisten hadde med andre ord ingen betydning, med mindre den ga uttrykk for originalitet ved utvalget av det aktuelle materiale. Dermed synes den kontinentale betydning av originalitet også å ha gjennomslag for databaser, fremfor den britiske «skill and Labour»-doktrinen.

Vilkår for vern av databaser kan således oppsummeres på bakgrunn av Høyesteretts forståelse av kravet til verkshøyde, men må presiseres på bakgrunn av avgjørelsen i *Football Dataco*. Kravet om verkshøyde i norsk rett er sammenfallende med det europeiske kravet om originalitet, og innebærer at skapelse av et verk må bero på frie og kreative valg.⁸⁰ Resultatet av slik åndsvirksomhet må gi inntrykk av opphavsmannens individualitet eller personlige uttrykk.⁸¹ For databasers vedkommende skal opphavsmannens originale innsats sees opp mot, og bero på opphavsmannens «*selection or arrangement*», det vil si utvalg og sammenstilling.⁸²

Kravet retter seg med andre ord mot databaseprodusentens åndsvirksomhet over databasens struktur, og ikke utelukkende til kvaliteten på de opplysninger han medtar i databasen eller utseende til databasen. Et godt eksempel er en sak for ICJEU om uttrekk fra en sui-generis vernet database, som inneholdt det produsenten mente var de «1100 viktigste diktene fra tysk litteratur fra årene 1790 til 1930».⁸³ Denne sammenstillingen kunne mest sannsynlig blitt vurdert som en opphavsrettslig vernet database, da utvalg og sammenstilling berodde på frie og kreative valg fra produsenten. Retten tok imidlertid ikke stilling til opphavsretten da brudd på rettighetshaveres enerett ble konstatert etter det anførte sui-generis vernets rekkevidde.

3.3 Enerettens rekkevidde

3.3.1 Oversikt – Enerettsbegrepet

Det fremgår av åvl. § 3 (1) bokstav a og b, at opphavsretten gir enerett til å råde over åndsverk ved å «*fremstille varig eller midlertidig eksemplarer av åndsverket (...)*» og å «*gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (...)*». Enerettens rekkevidde følger av § 3 (4), og omfatter ånds-

---

⁷⁹ C-604/10 avsnitt 38 og 39

⁸⁰ HR-2017-2165-A avsnitt 66

⁸¹ Ibid avsnitt 66 jf. C-145/10 avsnitt 92

⁸² C-604/10 avsnitt 38

⁸³ C-304/07 (presenteres i kap. 4.3.2)

verket i «*opprinnelig eller endret skikkelse, i oversettelse eller bearbeidelse, i annen litteratur- eller kunstart eller i annen teknikk*»

Vernet oppstår umiddelbart, i kraft av skapelsen av det originale eksemplaret. Vernetiden er fastsatt i åvl. § 11, samt §§ 12 og 13. Hovedregelen er at vernetiden varer i opphavsmannens levetid og 70 år etter hans død, eller 70 år fra når gjenstanden blir gjort tilgjengelig for allmennheten av ukjent opphavsmann. Det avgjørende her er at vern av verk gir enerettsbeføyelser i vernetiden.

Eneretten har en negativ og en positiv side. Den negative siden omhandler retten til å forby andres bruk av verket uten samtykke. Den positive går ut på å selv kunne råde over verket i kraft av handlefriheten.⁸⁴ Den positive og negative rettigheten er igjen tilknyttet økonomiske og ideelle sider. Bestemmelsen i § 3 angir de økonomiske rettighetene i positiv forstand, da den tillegger opphavsmannen en rett til eksemplarframstilling eller til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten.

Den videre framstillingen skal redegjøre for opphavsmannens enerett når det gjelder de økonomiske rettighetene. Det skal først gis en oversikt over det positive handlingsrommet i kraft av § 3 (1) og (2). Deretter skal den negative siden tas stilling til, det vil si en redegjørelse av krenkelsesvurderingen jf. § 3 (4) jf. (1) og (2). Begge framstillingene vil skje i lys av direktivet og ICJEU-praksis, med formål om avklaring av gjeldende rett.

3.3.2 Handlingsrommet i kraft av eneretten

Hensikten med en presentasjon av handlingsrommet er å fastsette hva som faller inn under databaseprodusentens enerett. Alt som omfattes av eneretten utgjør utgangspunktet for krenkelsesvurderingen, da opphavsmannens positive rådighetsrett gir en tilsvarende negativ rett til å forby tredjemanns bruk etter åvl. § 3 (1), (2) og (4).

3.3.2.1 Eksemplarframstilling

Eneretten til eksemplarframstilling følger av åvl. § 3 (1) bokstav a, som fastsetter at opphavsretten gir enerett til å råde over åndsverket ved å «*fremstille varig eller midlertidig eksemplar av åndsverket, uavhengig av på hvilken måte og i hvilken form det skjer*». Bestemmelsen har et vidt nedslagsfelt da det gjelder eksemplarframstilling «*uavhengig*» av «*måte*» og «*form*». Departementets uttalelser bekrefter dette, og viser til at hensikten er å gjøre rådigheten mer i samsvar med opphavsrettsdirektivet og lovgivningen i de andre nordiske landene.⁸⁵

---

⁸⁴ Rognstad s.150

⁸⁵ Prp.104 s.34-35

Databasedirektivets art. 5 bokstav a, fastsetter at rettighetshaveren har enerett til «*temporary or permanent reproduction by any means and in any form, in whole or in part*». Bestemmelsen i sin helhet er tilnærmet lik åvl. § 3 (1) bokstav a. Det er klart at begrepet eksemplarfremstilling er mer dekkende enn reproduksjon da den også dekker opphavsmannens rett til å fremstille det originale verket. I følge Rognstad har en slik begrepsbruk imidlertid lite betydning da det ligger i sakens natur at originaleksemplaret fremstilles av opphavsmannen selv eller med hans samtykke.⁸⁶

Eksemplarfremstilling kan således oppsummeres som en enerett for rettighetshaver til umiddelbar og midlertidig overføring. Det vil si enhver handling som muliggjør en reproduksjon av databasens struktur og innhold. Begrepet er teknologi- og medienøytralt, og det omfatter ikke bare direkte-kopiering, men også reproduksjonshandlinger i form av etterligning og plagiering.⁸⁷ F.eks. opphavsmannens overføring av sammenstillingen av opplysninger i en database, fra datamaskin til smarttelefon, ved å rådføre og etterligne utvalget av innholdet.

3.3.2.2 Tilgjengeliggjøring for allmennheten

Eneretten omfatter å «*gjøre verket tilgjengelig for allmennheten*» jf. § 3 (1) bokstav b. Videre følger det av bestemmelsens andre ledd, fire underpunkter, bokstav a til d, som utgjør tilgjengeliggjøringshandlinger. Denne retten gjelder ikke bare førstegangs tilgjengeliggjøring, men hver enkelt gang det skjer,⁸⁸ likevel avgrenset mot reglene om konsumpsjon, tilgjengeliggjøring som skjer i den private sfære og «lovlig» brukeres tilgang.

§ 3 (2) bokstav a fastsetter opphavsmannens spredningsnett, hvor det kan leses at tilgjengeliggjøring for allmennheten skjer når «*eksemplar av verket frembys til salg, utleie eller utlån eller på annen måte spres til allmennheten*». Den tilsvarende retten fremgår av direktivets art. 5 bokstav c første punkt, hvor eneretten omfatter «*any distribution to the public of the database or the copy of*». Bestemmelsene omfatter det samme etter sin ordlyd, nemlig varig eller midlertidig overdragelse av fysiske eksemplarer, f.eks. salg, utleie, gratisutdelinger m.m av en database i fysisk format, slik som CDer eller leksikon.

§ 3 (2) bokstav b fastsetter opphavsmannens visningsrett, hvor det kan leses at tilgjengeliggjøring for allmennheten skjer når «*eksemplar vises offentlig uten bruk av tekniske hjelpemidler*». Tilsvarende fremgår indirekte av direktivets art. 5 bokstav d som bl.a. gjelder «*display (...) to the public*». Offentlig visning av elektroniske databaser vil vanskelig la seg gjennomføre uten

⁸⁶ Rognstad s.152

⁸⁷ Ibid sml. Prp.104 s.31

⁸⁸ Prp.104 s.31

bruk av tekniske hjelpemidler. For ikke-elektroniske databaser kan det derimot tenkes at f.eks. bokhandlerens utstilling av et leksikon kan omfattes av visningsretten.

§ 3 (2) bokstav c fastsetter opphavsmannens fremføringsrett, hvor det kan leses at verket gjøres tilgjengelig for allmennheten når den «*fremføres offentlig*», for eksempel fremføring av en elektronisk database på et foredrag eller messe i markedsføringsøyemed. Bokstav c er som følge av innføringen av bokstav d, blitt innsnevret til å kun omfatte fremføringer for et tilstedeværende publikum.⁸⁹

Den nye § 3 (2) bokstav d fastsetter at verket gjøres tilgjengelig når den «*overføres til allmennheten, i tråd eller trådløst, herunder når verket kringkastes eller stilles for rådighet på en slik måte at den enkelte selv kan velge tid og sted for tilgang til verket*». I følge forarbeidene skal bestemmelsen leses i samsvar med det EU-rettslige begrepet, «*communication to the public*».⁹⁰ Begrepet skal gis en vid fortolkning som dekker all overføring til en allmennhet som ikke er tilstede der overføringen oppstår.⁹¹ Bestemmelsen har særlig betydning for elektroniske databaser da den omfatter strømmetjenester og andre digitale tilgjengeliggjørings-handlinger på internett.

Både retten til overføring og fremføringsretten fremgår av databasedirektivets art. 5 bokstav d, hvor det kan leses at eneretten omfatter «*any communication (...), or performance to the public*».

3.3.3 Krenkelsesvurderingen

Enerettens rekkevidde følger av § 3 (4), og omfatter åndsverket i «*opprinnelig eller endret skikkelse, i oversettelse eller bearbeidelse, i annen litteratur- eller kunst eller i annen teknikk*». Dette innebærer at eneretten omfatter mer enn verket i den konkrete form det er skapt. I følge forarbeidene er formålet å skille åndsverket fra de fysiske eksemplarene; «Hva som utgjør verkets identitet vil være bestemmende for hvor langt opphavsrettsbeskyttelsen gjelder».⁹²

Innledningsvis må det vises til databasedirektivets art. 5 bokstav b, som i likhet med åvl. § 3 (4), redegjør for hva eneretten omfattes av. Der fremgår det at «*translation, adaptation, arrangement and any other alteration*» av utvalget i en opphavsrettbeskyttet database er tillagt rettighetshaveren. Eksemplarframstilling eller tilgjengeliggjøring for allmennheten som er et

---

⁸⁹ Ibid s.317

⁹⁰ Ibid sml. Opphavsrettsdirektivets art. 3(1)

⁹¹ Prp.104 s.317

⁹² Ibid s.30

resultat av bearbeidelser eller endringer, er også underlagt rettighetshaverens samtykke jf. direktivets art. 5 bokstav e. Ordlyden i direktivet antas ellers å omfatte oppstillingen i åvl. § 3 (4) jf. «*any other alteration*».

Enerettens positive angivelse skyldes at brudd på rettigheten vanskelig lar seg konstatere på et generelt grunnlag. I følge forarbeidene til åvl. rekker beskyttelsen så langt som den skapende innsats rekker. «Ut over å angi at opphavsretten rekker lengre enn verket i den skikkelsen den er skapt, har det ikke blitt ansett som lovens oppgave å regulere dette spørsmålet».⁹³

En praktisk tilnærming til krenkelsesspørsmålet, er at det forut for problemstillingen, er skapt noe som helt eller delvis gjengir et vernet verk. Hvor langt opphavsrettsbeskyttelsen rekker, beror på en konkret vurdering av det enkelte tilfelle. For databasers del er det avgjørende å redegjøre for hva som utgjør verkets identitet. Det er klart at den kreative innsats fra sak til sak vil være ulik, men hva den kreative innsats utøves over, kan gi grunnlag for vurderingens utgangspunkt.

Det følger av databasedirektivets art. 3 (2) at «*the Copyright protection of databases provided for by this directive shall not extend to their contents and shall be without prejudice to any rights subsisting in those contents themselves*». Den naturlige språklige forståelsen fastsetter at eneretten ikke gjelder for innholdet i databasen, og den kan naturligvis ikke utgjøre noen hindring eller berøre andre sine rettigheter til selve innholdet, f. eks. en artist sine rettigheter til en låt inkludert i databasen.

Hugenholtz skriver at beskyttelsesomfanget er «thin», da den som følge av art. 3 (2) kun omfatter databasens «*selection or arrangement*»,⁹⁴ det vil si utvalg eller sammenstilling jf. art. 3 (1). Fortalens pkt. 15 gir holdepunkter for en slik forståelse da den tillegger at opphavsrettsbeskyttelsen «*should cover the structure of the database*».

ICJEU i Infopaq⁹⁵ tok blant annet stilling til enerettens rekkevidde etter opphavsrettsdirektivets bestemmelser. På bakgrunn av forarbeidene til åvl., og kommentarene om rettskildesituasjonen i kap. 1.3 og 3.1, tilsier harmoniseringsmålsetningen og effektivitetsbetraktninger at ICJEU's avgjørelser om opphavsrett er rettslig relevante. Deres anvendelse på databasedirektivet støttes av Derclaye, som mener at en analogi er innenfor rammene da eksemplarframstillingsbegrepet angir mer eller mindre det samme i begge direktivene.⁹⁶

---

⁹³ Ibid

⁹⁴ Hugenholtz s.216

⁹⁵ C-5/08

⁹⁶ Derclaye (2014) s.313

Saken omhandlet firmaet Infopaq sin kopiering av materiale fra danske nyhetskanaler. Firmaet drev overvåkning og analyse av det danske mediebildet og sendte klientene sine oppsummeringer av de viktigste sakene via epost. Retten uttalte at reproduksjonen til tredjemann må inneholde «an element of the work which, as such, expresses the author's own intellectual creation» for at det skal dreie seg om en krenkelse.⁹⁷ Med andre ord gjelder eneretten kun for det som utgir seg for å være det kreative element i det opphavsrettsvernede materiale.

For databasers del er det ved «*selection or arrangement*» databasehaveren driver kreativ virksomhet. Tredjepersons eksemplarframstilling eller tilgjengeliggjøring for allmennheten av databasens innhold, uten å innta hele eller deler av utvalget eller sammenstillingen, vil dermed ikke medføre en krenkelse av eneretten til databasehaveren.⁹⁸

Det vil si at tredjepersons eksemplarframstilling og/eller tilgjengeliggjøring for offentligheten, av hele utvalget eller sammenstillingen av materialet i databasen, vil utgjøre en krenkelse jf. åvl. § 3 (4).

Dersom deler av det kreative element blir fremstilt eller tilgjengeliggjort, vil krenkelses spørsmålet bero på en konkret vurdering. Problemstillingen blir om tredjemanns handling utgjør et nytt selvstendig verk jf. åvl. § 2, eller om arbeidet går inn under et av de opplistede handlingene i åvl. § 3 (4) jf. art. 5 bokstav b og e, og dermed er avhengig av opphaverens samtykke.

Opphavsrettslig vern av databaser har noe for seg, men problemstillinger vedrørende rekkevidden til eneretten har enda ikke kommet for retten. Dette skyldes nok at det sjeldent foreligger framstilling eller kopiering av selve strukturen av det sammenstilte materiale i databasen. Kopiering eller tilgjengeliggjøring av de utvalgte opplysningene, ekskludert struktur, skjer nok. Ved slike tilfeller er det imidlertid mulig å omgå vernet, ved at tredjeperson selv strukturere sammenstillingen av materiale, uten å innta struktureringen til opphaveren.

Tredjeperson kan for eksempel fremstille og/eller gjøre tilgjengelig for allmennheten databasehavrens topp 50 liste over fotballspillere fra 90-tallet, og omgå vernet ved å f.eks. systematisere spillerne alfabetisk eller gjøre sitt eget utvalg av topp 50, basert på opphavsmannens vurderinger.

---

⁹⁷ C-5/08 avsnitt 48

⁹⁸ Hugenholtz s.216

4 Sui-generis vern av databaser

4.1 Innledende betraktninger

Det fremgår av åvl. § 24 første ledd at «den som fremstiller en database, som for eksempel et formular, en tabell, et program eller lignende arbeid, hvor innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet innebærer en vesentlig investering, har enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av databasens innhold ved uttrekk eller gjenbruk av databasen».

Videre fremgår det av andre ledd at «eneretten etter første ledd gjelder tilsvarende ved gjentatt og systematisk uttrekk eller gjenbruk av uvesentlige deler av databasen, dersom dette utgjør handlinger som skader den normale bruken av databasen eller urimelig tilsidesetter fremstillerens legetime interesser».

Åvl. § 24 (1) og (2) utgjør den transformerte sui-generis regelen fra databasedirektivets art. 7, og viderefører det tidligere katalogvernet i åvl. § 43. Endringen i ordlyden har som hensikt å legge seg tettere opp til begrepsbruken i databasedirektivet jf. forarbeidene.⁹⁹

Utrykket «sui-generis» er latinsk, og den norske betydningen er; «noe for seg selv» eller «i sitt slag».¹⁰⁰ Virkningen av rettigheten er i samsvar med tradisjonell opphavsrett, i det henseende at rettighetssubjektet kan ha enerett over noe.

Rettighetssubjektet er «den som fremstiller en database» jf. åvl. § 24 (1), eller «the maker» som det heter i direktivets art. 7 (1). Med dette menes den som tar initiativet eller risikoen for investeringen.¹⁰¹ Avtale- eller kontraktsrettslige overføringer av hele eller deler av eneretten er ikke hindret av direktivet jf. Art. 7 (3), f.eks. arbeidskontrakter som overfører immaterielle rettigheter skapt av arbeidstaker til arbeidsgiver.

Årsaken til begrepsbruket, sui-generis, er at det som vernes er noe nytt eller annerledes enn det tradisjonell opphavsrett verner. Dermed er vilkårene for vern ulikt opphavsrettslig vern. Det er ikke den skapende innsats som er avgjørende for vernet, men selve investeringen i innsamling, bekreftelse eller presentasjon av innholdet. Dermed synes rettighetsstrukturen å ha mer til felles med den britiske opphavsretten og dens «Skill and Labour»-doktrine, enn øvrige kontinental opphavsrett som verner den skapende innsats.

---

⁹⁹ Prp.104 s.324

¹⁰⁰ Store Norske leksikon – «Sui generis»

¹⁰¹ Fortalen pkt. 41

I følge Hugenholtz har noen medlemsstater implementert sui-generis vernet som en ny immateriell rett, f.eks. Frankrike, Italia og Nederland, mens andre slik som Tyskland og de nordiske landene, har implementert den som en nærstående rettighet til opphavsretten.¹⁰² Gaster har uttalt at investeringsvernet er en form for en innovativ immateriell rett, men at den ikke kan klassifiseres som en nærstående rettighet.¹⁰³ At det foreligger en usikkerhet ved rettighetens natur, taler i den retning at rettigheten virkelig er noe for seg selv, eller sui-generis.

4.2 Vilkår for vern

4.2.1 Oversikt

Utgangspunktet er at gjenstanden det søkes vern for er en rettslig database etter åvl. § 24 (1) jf. direktivets art. 1 (2). Vilkårene for vern fremgår av åvl. § 24 (1), forutsetningen er at «*innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet innebærer en vesentlig investering*».

I følge forarbeidene skal den nye åvl. § 24 tydeligere gi uttrykk for direktivets begrepsbruk. Sammenlignet med den tidligere åvl. § 43, er antallsvilkåret opphevet. I tillegg er det i den nye bestemmelsen tilføyd hva investeringen skal relatere seg til, nemlig «*innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet*». Endringene er ikke ment å endre rettstilstanden, men snarere kodifisere gjeldende rett.¹⁰⁴

Selv på bakgrunn av endringene har ikke den nye norske bestemmelsen gitt noen anvisning på hvilke former for investeringer som er relevante i vesentlighetsvurderingen, slik direktivet fastsetter. Vilkårene for vern, slik det fremgår av art. 7 (1), fastsetter at «*member states shall provide for a right for the maker of a database which shows that there has been qualitatively and/or quantitatively (Se fotnote¹⁰⁵) a substantial Investment in either the obtaining, verification or presentation of the content (...)*»

Det følger av direktivet at investeringen skal være vesentlig i «*kvalitativ og/eller kvantitativ*» betydning. Av hensyn til forarbeidenes ambisjoner om nærhet til direktivet, samt direktivets totalharmoniseringsformål, må kravet til «*vesentlig investering*» presiseres på bakgrunn av kvalitative og kvantitative elementer.

4.2.2 Kravet til «vesentlig investering»

Den alminnelige språklige forståelsen av begrepet «*vesentlig investering*» tilsier at det må foreligge en betydelig form for kapitalbruk eller tid. Isolert sett må ordlyden anses å være vag.

---

¹⁰² Hugenholtz s.218-219

¹⁰³ Gaster s.1143

¹⁰⁴ Prp.104 s.324

¹⁰⁵ Heretter norsk oversettelse: «kvalitativ» og «kvantitativ»

For eksempel vil en subjektiv betydning av vesentlig kapitalbruk eller tid, være noe annet enn kapitalbruk eller tid målt objektivt. Denne relativiteten i hvem som investerer og hvor mye det må utgjøre, tilsier at vurderingen må foretas på bakgrunn av de konkrete forholdene i den enkelte saken.

Fortalen til direktivet, pkt. 19, bruker en CD som eksempel for hva som faller utenfor det som er en vesentlig investering. Premisset er at skiven inneholder et utvalg av musikkverk.¹⁰⁶ Dette utvalget tilfredsstiller imidlertid ikke vilkårene for vern etter «sui-generis», da den ikke representere en «substantial enough Investment». Fortalen gir følgelig ingen holdepunkter for den konkrete vurderingen når det gjelder vurderingens utgangspunkt og kravet til investeringsomfanget, foruten at investeringen må overstige eksempelet i pkt. 19.

Når det gjelder vurderingens utgangspunkt, argumenterer Derclaye for en objektiv tilnærming av hensyn til likebehandling på tvers av medlemslandene. En subjektiv tilnærming vil ta hensyn til databaseprodusentens økonomiske muskler. En slik praksis kan medføre at relativt sett små investeringer kan anses å gi vern, mens store investeringer ikke gis vern, som følge av databaseprodusentens gode økonomi. Den objektive fremgangsmåten kan gi en motsatt effekt, men kan justeres ved å faktisk ha et lavt investeringskrav, og derav likebehandling på tvers av medlemsstatene.¹⁰⁷

Vurderingens utgangspunkt er ikke blitt særlig problematisert i teorien. Det problematiske er kravet til investeringen, hvorvidt den bør være høy eller lav. Etter ICJEU praksis foreligger det ingen momenter av betydning for denne vurderingen. Spørsmålet virker heller å dreie seg om å identifisere hvilke kategorier av investeringer som er relevant for vesentlighetskravet.¹⁰⁸

Rettspraksis fra medlemslandene og ICJEU har som regel omhandlet databaser der investeringen har vært mye.¹⁰⁹ Også avgjørelser i Norge er dette tilfellet, f.eks. Lovdatasaken,¹¹⁰ som omhandler midlertidig forføyning mot Rettspraksis.no sin bruk av Lovdatas online database og CD-database etter år 2005. I denne saken er ikke vesentlighetskravet problematisert da oppbygningen av basen over Høyesterettsdommer alene utgjør 52 årsverk, hvorav et årsverk går til oppdatering og vedlikehold hvert år. Det er i saker der den nedre grensen blir problematisert, som er relevante for fastsettelse av vesentlighetskriteriet.

---

¹⁰⁶ Uklart hva som utgjør den nedre grensen, fortalen: «several recordings (...) does not come within the scope»

¹⁰⁷ Derclaye (2005) s.3

¹⁰⁸ Axhamn s.49 og 50 sml. kap. 4.2.4

¹⁰⁹ Se. Derclaye (2005) s.5 til 7

¹¹⁰ TOBYF-2018-88856 – rettens bemerkninger, andre underoverskrift.

Historisk sett har avgjørelser fra Frankrike vært ansett å ha lav terskel for vern.¹¹¹ Som eksempel Newsinvest-saken der databaseprodusenten PR Line hadde opprettet en database som samlet presseomslag og finansielle rapporter knyttet til ulike firmaer, hvor kun noen få timers daglig arbeid vedrørende oppdatering av siden, utgjorde en vesentlig investering.¹¹²

Til sammenligning har tyske domstoler vært splittet vedrørende terskelen.¹¹³ I en senere avgjørelse for den tyske føderale domstolen er imidlertid kravet til vesentlig investering tolket dit hen at alle investeringer som ikke er ubetydelige, må omtales som vesentlige. Domstolen anså kostnader på 4000 euro for innsamling av opplysninger, samt innsats knyttet til vedlikehold og utvikling av en programvare, og bekreftelse av 3500 verdivurderinger som tilstrekkelig for vern.¹¹⁴

Derclaye argumenterer for en høy grad av investering på bakgrunn av ordlyden, og mener at kravet endelig bør fastsettes av ICJEU av hensyn til effektiviteten til direktivet.¹¹⁵ Hun erkjenner likevel at det i medlemsstatenes domstoler er blitt fastsatt et relativt sett lavt krav til omfanget av investeringen.¹¹⁶ Leistner på den andre siden uttaler at begrepet har fått en utstrakt betydning, der terskelen er blitt spesifisert som en «de minimis exclusion» på bakgrunn av avgjørelsen i den Føderale domstolen i Tyskland. Det vil innebære at de fleste investeringer kvalifiserer for vern, der kun de minste eller ubetydelige investeringene ikke anses å oppfylle kravet til en vesentlig investering.¹¹⁷

Oppfatningen om at vesentlighetskriteriet beror på en konkret vurdering er fortsatt gjeldende på tross av mangel på en avklaring fra EU-domstolen. Hvorvidt norske domstoler bør gi kravet en lignende mening som praksis fra medlemslandene er uklart, da de har lite rettskillemessig vekt i norsk rett. Vernet springer imidlertid ut av samme rettsinstrument, nemlig databasedirektivet, derav vil ikke en tolkning som er på akkord med de andre statene være en ulempe av hensyn til homogenitet.

Dette er imidlertid avhengig av at tolkningsresultatet ikke utgjør en skranke mot norsk lovgivning. Det er klart at ordlyden, «vesentlig», utgjør et problem. Begrepet er imidlertid av en dynamisk karakter, slik originalitetskravet er i opphavsretten. Selv om ordlyden tilsier mer enn det som «overgår det ubetydelige», bør kravet likevel legge seg nærmere en objektivt sett

---

¹¹¹ Derclaye (2005) s.10

¹¹² Ibid s.8 sml. PR Line V. Newsinvest, Nanterre Commercial Court, 16 mai 2000

¹¹³ Derclaye (2005) s.10

¹¹⁴ Se. «Legal Aspects» s.11 sml. Uttalelser om sak BGH GRUR 2011, 724 (Zweite Zahnarztmeinung II)

¹¹⁵ Derclaye (2005) s.4

¹¹⁶ Derclaye (2014) s.322

¹¹⁷ Leistner s.30

lavere terskel, enn motsatt. Dette av hensyn til direktivlojal tolkningspraksis på tvers av medlemstatene.

Per dags dato har ICJEU avvist *sui-generis* vern av andre grunner enn at investeringen ikke var vesentlig. F.eks. BHB der investeringen i databasen utgjorde årlige kostnader på 4 millioner pund, men der vernet ikke kunne konstateres som følge av hva investeringen relaterte seg til.¹¹⁸ I påvente av en sak som tar for seg tvilstilfeller, enten hos ICJEU eller hos Høyesterett, bør kravet i norsk rett sammenfattes med oppfatningen i teori og rettspraksis hos medlemslandene. Dette innebærer at vurderingen bør bero på objektive forhold hos databaseprodusenten der terskelen til investeringskriteriet, objektivt sett, anses å være lav.

4.2.3 Kvalitative eller kvantitative forhold ved investeringen

Ordlyden i direktivet fastsetter hvilke former for investeringer som er relevante ved vurderingen av om den er «*vesentlig*». Det følger art. 7 (1) at investeringen skal være «*vesentlig*» i «*Qualitatively and/ or Quantitatively*» betydning.

Vilkåret ble kommentert av ICJEU i *Fixturing v. Oy Veikkaus*. Her uttaler retten, slik det fremgår av fortalens pkt. 7, at investeringen kan inneholde menneskelige, finansielle eller teknologiske ressurser. Videre spesifiserer retten at «*the quantitative assessment refers to quantifiable resources and the qualitative assessment to efforts which cannot be quantified, such as intellectual efforts or energy*».¹¹⁹

Kommentaren vedrørende «*kvantitative*» elementer er i samsvar med oppfatningen i juridisk litteratur, nemlig at investeringen må bero på finansielle faktorer, slik som penger eller tid investert i databasen.¹²⁰ Hvorvidt det foreligger en «*kvalitativ*» investering er mer utfordrende å identifisere. På bakgrunn av uttalelensene fra ICJEU, må innsats eller energi fra menneskelig- eller teknologisk ekspertise utgjøre et bidrag i databasens innhold, f.eks. spesialkunnskap fra en leksikograf som øker ordbokdatabasens verdi.¹²¹

Formålet med ordlydens angivelse, om at investeringen må være vesentlig i kvalitativ og/eller kvantitativ betydning, tilsier at alle aspekter ved investeringen må tas til betraktning. I følge Gaster og Hugenholtz omhandler dette et vern for databaseprodusentens «*sweat of the*

---

¹¹⁸ C-203/02 avsnitt 15 – Investeringen relaterte seg til skapelse av data, som faller utenfor «*innsamling, kontroll eller presentasjon*», se kap. 4.2.4

¹¹⁹ C-338/02 avsnitt 38

¹²⁰ Derclaye (2014) s.322

¹²¹ Rognstad s.300 sml. Hugenholtz s.212

brow»¹²², det vil si vern for investeringer i form av ferdigheter, arbeid, bedømmelse og anstrengelse jf. Skill and Labour-doktrinen.¹²³ En slik utforming innebærer at investeringskravet må tolkes bredt, og omfatte alle elementer ved investeringen, også de som ikke kan kvantifiseres.

Der hvor kvantitative forhold ved opprettelse av en database er enkelt å fastsette, f.eks. 52 årsverk i Lovdata-saken, er derimot vesentlighet i kvalitativ betydning vanskeligere å fastsette. Ved en ev. krenkelsesvurdering vil imidlertid kvalitative handlinger ved opprettelsen av databasen som regel kunne kvantifiseres i ettertid,¹²⁴ f.eks. ved spørreundersøkelser og økonomiske analyser av de spesielle elementene i en database.

Slik ICJEU gir inntrykk av, er det likevel ikke noen krav om at de kvalitative elementer må kvantifiseres. Innvirkningen av disse elementene kan dernest bero på en konkret vurdering, f.eks. der sakkyndige uttalelser kan ha en betydning for om innsatsen var av en «kvalitet» i rettslig forstand. Fortalens pkt. 40 angir blant annet at formålet med «sui-generis» er å beskytte «any investment» i innsamlingen, bekreftelsen eller presentasjonen av innholdet i databasen. Dette er uavhengig av om investeringen er gjort i form av «financial resources» eller «expending of time, effort and energy».

Bedømmelsen av om en investering er «vesentlig» baseres med andre ord aldri utelukkende på det finansielle aspektet. Tvert i mot synes hensikten å være at ingenting kan utelukkes fra vurderingen. I følge Axhamn bør vesentlighetskriteriet således tolkes utvidende.¹²⁵ Sammenholdt med oppfatningen av terskelen som lav, kan kravet til en kvantitativ eller kvalitativ vesentlig investering oppsummeres til å omfatte enhver form for investering i en database som overgår denne terskelen.

Frem til nå har jeg tatt for meg vesentlighetskriteriet og hva som menes med kvalitative eller kvantitative elementer ved investeringen. Der hvor kravet til vesentlighetskriteriet angir vurderingens utgangspunkt og terskelen for investeringens omfang, angir kravet til kvalitet eller kvantitet, hvilke former for investeringer som er relevante for vurderingen.

---

¹²² Gaster s.1143 og Hugenholtz s.212

¹²³ Rahmatian avsnitt 2

¹²⁴ Taubøll (1) pkt. 4.1

¹²⁵ Axhamn s.50

4.2.4 «Innsamling, kontroll eller presentasjon»

Denne fremstillingen skal ta for seg hvilke kategorier av investeringshandlinger som er gjenstand for vern. Det fremgår av åvl. § 24 (1) at den som fremstiller en database «*hvor innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet*» innebærer en vesentlig investering, har enerett til hele eller vesentlig deler av databasens innhold. Vilkårene er direkte oversatt fra database-direktivets begreper, «*obtaining, verification or presentation*» jf. art. 7 (1). Ordlyden fastsetter en uttømmende liste jf. «*eller/or*», og formålet synes å være en utelukkelse av vern for investeringer som ikke faller inn under en av disse kategoriene».

Selv om ordlyden fastsetter en uttømmende liste med kategorier, kan en rekke investeringshandlinger falle inn under disse. Hugenholtz uttaler at med «*obtaining*» må forstås innsamling av data, arbeid, og annet materiale som skal inkluderes i en database. «*Verification*» knytter seg til kontroll, retting, bekrefting og oppdatering av allerede eksisterende opplysninger i databasen. Og «*presentation*» omhandler f.eks. skanning av ikke-digitale dokumenter, opprettelse av synonymer eller nøkkelord, samt andre relevante handlinger slik som systematisering av allerede inkluderte opplysninger i en database ved hjelp av datamaskinprogram.¹²⁶

ICJEU har i BHB V. William Hill¹²⁷ tatt stilling til hva som bl. a. menes med «*innsamling*» og «*bekreftelse*». Saken omhandlet bettingselskapet William Hill og deres gjenbruk fra databasen til British Horseracing Board, som inneholdt hesteløpsinformasjon. Bettingelskapet hadde opprettet to nettsider med odds, hvor informasjon om navnet til hestene, dato, tid, navnet på løpet og navnet på banen hestene skulle løpe på også ble publisert. Informasjonen var innhentet gjennom to lisensavtaler med søsterselskapet til BHB, Weatherbys Group Ltd, der formålet var at informasjonen skulle brukes til utregning av oddsen.¹²⁸ Et av spørsmålene var om sammenstillingen av informasjon gjengitt ved William Hills nettside var vernet.

Retten tok først stilling til hva som menes med begrepet «*innsamling*» av innhold. Avgjørelsen følger samme linje som Fixturing Markets, men er mer utfyllende i denne saken. Uttalelsene har en prinsipiell betydning da retten avgrenser innsamlingsbegrepets innhold til å ikke omfatte innsamling av skapte opplysninger, data eller materiale, på tross av at den naturlige språklige forståelsen av «*innsamling*» ikke utelukker skapt data.

Retten fastsatte at vernet skal legges til rette for å beskytte investeringer vedrørende «*data storage and processing systems*», som bidrar til utvikling av informasjonsmarkedet jf. formålsbetraktninger i fortalens pkt. 9, 10 og 12. Investeringer knyttet til skapelse/opprettelse av selv-

¹²⁶ Hugenholtz s.212

¹²⁷ C-203/02

¹²⁸ Ibid avsnitt 14 til 20

stendig informasjon faller imidlertid utenfor vurderingsgrunnlaget, da disse utgjør selvstendige investeringer forut for opprettelsen av en database. Kategorien «*innsamling*», knytter dermed seg til midlene brukt, kvalitativt eller kvantitativt, «to seek out existing independent materials».¹²⁹

Til støtte for synspunktet viser ICJEU til fortalens pkt. 39 og direktivteksten på de forskjellige språkene. Retten uttaler at formålet med *sui-generis* er å ivareta resultatet av den finansielle og profesjonelle investering i innsamling og sammenstilling av innhold. De andre språkversjonene i direktivet, selv om de har noen små forskjeller i begreper, gir ingen holdepunkter for at skapte opplysninger skal inkluderes i vernet.¹³⁰

Retten kom på bakgrunn av dette frem til at investeringer vedrørende navnet til hestene, dato, tid, navnet på løpet og navnet på banen hestene skulle løpe på, «relates to the creation of data» og faller dermed utenfor hva som menes med «*innsamling*» av innholdet.¹³¹ Det faktiske grunnlaget for konklusjonen fremgår ikke eksplisitt av avgjørelsen, men selve informasjonen beror på relative forhold avhengig av en bearbeidelse etter BHBs kriterier for det enkelte løpet. Dermed er det naturlig at informasjonen er å anse som skapt eller funnet opp, da den beror på en individuell fastsettelse.

Den juridiske litteraturen rundt avgjørelsene i BHB og Fixturing har omhandlet en diskusjon om hvor grensen går mellom selvstendig eksisterende data og skapt data. Ved begge sakene var hovedaktiviteten en sport som genererte en rekke data. Hovedsynspunktet har vært at «spin-off» databaser, det vil si databaser som er et produkt av en annen hovedaktivitet, sjeldent er gjenstand for vern etter *sui generis*.¹³²

Argumentet for spin-off doktrinen er å forhindre monopolsituasjoner. Det er klart at enkeltopplysninger/fakta er fritt for bruk, men enerett over sammenstillingen av slik informasjon vil likevel kunne innebære en gjenbrukshandling i strid med åvl. § 24. For eksempel hvis tredjemand utarbeider en egen komplett terminliste etter observasjon fra databasen eller lisensierte kommunikasjonskanaler. Selv om den enkelte faktaopplysning hver for seg ikke utgjør en krenkelse, ville sammenstilling av hele informasjonen potensielt utgjort det, og således gitt rettighetshaveren monopol på sammenstillingen.

---

¹²⁹ Ibid avsnitt 30 og 31

¹³⁰ Ibid avsnitt 32

¹³¹ Ibid avsnitt 38

¹³² Derclaye (2014) s.323

Spin-off doktrinen ble imidlertid avvist av ICJEU i BHB. Retten uttaler at ved utarbeidelse av database, der produsenten både skaper og samler inn data, ikke avskjærer sui generis vern. Forutsetningen er at det foreligger en separat innsamling, kontroll eller presentasjon av innhold, der den vesentlige investeringen er selvstendig fra ressursene brukt til å skape opplysningene.¹³³

Derclaye mener imidlertid at en separat investering vanskelig vil la seg bevise, slik at vern i kraft av sui generis sjeldent vil beskytte «soul search» databaser.¹³⁴ Leistner synes å være enig, men argumenterer i tillegg for en funksjonell, konkurranseorientert distinksjon, mellom irrelevant skapt data i streng forstand, typisk «soul search» databaser, og relevant innsamling av selvstendig eksisterende data. Sistnevnte bør i følge Leistner også omfatte innsamling av selvstendig eksisterende data som er maskinbearbeidet ved måling, beregning, veiing osv.¹³⁵

Til støtte for dette viser han til to saker for den tyske føderale domstolen, og etter hans mening, også ICJEU sin avgjørelse i Verlag Esterbauer.¹³⁶ I følge Leistner åpner ICJEU opp for at investeringen i etableringen av måle-, innsamling- eller dokumenterings infrastruktur for å skaffe eksisterende bruks-, salgs- eller geografiskdata, vil være en relevant innsamlingshandling, gjenstand for vesentlighetsvurdering.¹³⁷

Saken Leistner viser til omhandler spørsmål om databasebegrepet etter art. 1 (2). ICJEU gikk således ikke inn på betydningen av innsamlingsbegrepet slik den tyske domstolen har tolket det. Poenget hans er at manglende overprøving utgjør en faktisk implikasjon om at tolkningen er riktig. Av hensyn til den norske åvl. § 24 bør domstolene legge seg på linje med ICJEU sine uttalelser i BHB, først og fremst slik at skapte opplysninger faller utenfor innsamlingsbegrepet. Hva som anses som skapt må i påvente av en avklaring fra ICJEU være opp til den enkelte nasjonale domstolen å avgjøre, men da i samsvar med uttalelsene til ICJEU i BHB avsnitt 35.

I følge retten i BHB er hensikten med direktivet å promotere for opprettelse av oppbevarings- og prosesseringssystemer for eksisterende informasjon, ikke «the creation of materials» som i ettertid er «capable of being collected».¹³⁸ Slutningen innebærer som nevnt ikke en utelukkelse

---

¹³³ C-203/02 avsnitt 35

¹³⁴ Derclaye (2014) s.323 sml. Leistner s.28 «Soul search data situations: situasjoner der selve dataen er skapt/ funnet opp av databaseprodusenten, typisk i forbindelse med en annen aktivitet» f.eks. BHB og Fixturing

¹³⁵ Leistner s.28

¹³⁶ BGH in (2005) GRUR 857 (HITBILANZ) og BGH in (2010) GRUR 1004 (Autobahnmaut), sml. C-490/14.

¹³⁷ Leistner s.29

¹³⁸ C-203/02 avsnitt 31

se av vern for innhold som er et resultat av skapt data.¹³⁹ Direktivet angir alternative vilkår jf. «or», slik at innsamling av skapte opplysninger, uavhengig av om det foreligger en separat investering, fortsatt kan vernes. Forutsetningen er at den vesentlige investeringen knytter seg til enten «*bekreftelse*» eller «*presentasjon*» av innholdet.

«*Bekreftelse*» av innholdet vil i følge retten i BHB, typisk være investeringer knyttet til «reliability of the information contained in that database» for å sjekke nøyaktigheten til den sammenstilte dataen når databasen ble opprettet og under dens virksomhet.¹⁴⁰ I følge Derclaye er det ikke nødvendig at en bekreftelseshandling må endre informasjonen. Også uendrede databaser etter en bekreftelseshandling er gjenstand for vern, forutsatt at investeringen var vesentlig i kvalitativ eller kvantitativ betydning.¹⁴¹

En slik definisjon gir grunnlag for følgende slutning: Bekreftelse av innholdet omhandler en kvalitetssjekk av allerede innsamlede opplysninger jf. «contained». Investeringer knyttet til bekreftelse, f.eks. sikring av påliteligheten av informasjon under skapelse/utarbeidelse av data, som i ettertid blir inkludert i databasen, regnes på den andre siden som ressurser brukt før opprettelsen av databasen. Dette faller således utenfor direktivets ordlyd.¹⁴²

Selv om prosessen med å melde inn hester til løp innebar en kvalitativ innsats vedrørende «*bekreftelse*» av identitet og karakteristikk ved rytter og hest, så skjedde denne handlingen samtidig som opplysningene ble skapt/utarbeidet, dernest før den enkelte informasjon ble inn tatt i databasen.¹⁴³

«*Presentasjon*» av innholdet innebærer, i følge ICJEU i *Fixturing V. Svenska spel*,¹⁴⁴ ressursene brukt «for the purpose of giving the database its function of processing information». Det vil si investeringer knyttet til databasens systematiske eller metodiske fremstilling av innholdet, samt organiseringen av sluttbrukerens individuelle tilgang til den enkelte opplysning.

I følge Derclaye omfatter dette f.eks. opprettelse av innholdsfortegnelser eller synonymer.¹⁴⁵ Sammenholdt med uttalelsene til Hugenholtz kan dette også være investeringer knyttet til

---

¹³⁹ Ibid avsnitt 35

¹⁴⁰ Ibid avsnitt 34

¹⁴¹ Derclaye (2014) s.324-325

¹⁴² Jf. C-203/02 avsnitt 34

¹⁴³ Ibid avsnitt 39 og 40

¹⁴⁴ C-338/02 avsnitt 27

¹⁴⁵ Derclaye (2014) s.325

datamaskinprogrammer.¹⁴⁶ I det henseende er det viktig å presisere at dataprogrammet i seg selv ikke vil være gjenstand for databasevern.¹⁴⁷ Den utgjør kun en investeringsgjenstand som beviser databaseprodusentens investering.

Hovedelementene i spørsmålet om hvilke kategorier av investeringshandlinger som er gjenstand for vern, er at «*bekreftelse*» og «*presentasjon*» er avhengig av at databasen allerede har et innhold som kan bearbeides. Det vil si at investeringer knyttet til bekreftelse eller presentasjon av en sammenstilling av materiale, ikke-inkludert i en database etter art. 1 (2), avskriver denne sammenstillingen for vern etter åvl. § 24 (1).

«*Innsamling*» derimot, kan etter sin ordlyd både dreie seg om handlinger forut for opprettelsen av databasen, men også i etterkant i form av supplering av ny eller oppdatert informasjon. Som nevnt ekskluderer ICJEU innsamling av skapte materialer fra vernet, såfremt det ikke foreligger en separat innsamling, bekreftelse eller presentasjon, der den vesentlige investeringen er selvstendig fra investeringen knyttet til skapelsen av materialet. På mangel av en nyere avgjørelse som avklarer denne problemstillingen, og dermed presiserer forskjellen mellom eksisterende og skapt data, foreligger det et vakuum i databasevernets angivelse om hva investeringen kan relatere seg til.

Uklarheten kan blant annet gi argumenter for databasevern på Big data segmentet¹⁴⁸, for eksempel informasjon generert av en Tesla tilkoblet internett. Bilen avgir informasjon om rekkevidde, tilstand, service ol. Bilfirmaet har systematisert informasjonen i en app, med andre brukervennlig funksjoner, og gjort den tilgjengelig for den enkelte bileieren.¹⁴⁹ Appen tilfredsstillende sannsynligvis kravene til en database etter art. 1 (2). Det kan også tenkes at selskapet kan nyte vern for sin investering ved en eventuell tvist. Sistnevnte vil imidlertid bero på at den vesentlige investeringen i innsamlingen, bekreftelsen eller presentasjonen av sammenstillingen er separat fra skapelsen av dataene.

Slik Derclaye hevder, vil den separate handlingen vanskelig kunne bevises. Årsaken er at den nye innsamlingen er en konsekvens av en annen hovedbeskjeftigelse, nemlig produksjonen av bilen. Forskjellen fra mitt eksempel og faktum i BHB og Fixturing, er at mine opplysninger er selvstendig eksisterende informasjon, slik Leistner beskriver det, kontra informasjonen i BHB og Fixturing som var «funnet opp». En avklaring om hva som menes med selvstendig eksiste-

---

¹⁴⁶ Hugenholtz s.212

¹⁴⁷ Sml. kap. 1.2

¹⁴⁸ Definisjon: <https://snl.no/stordata>

¹⁴⁹ Se https://www.tesla.com/no_NO/support/tesla-app

rende materiale vil være et godt skritt mot å tette vakuumet, og av hensyn til vernet, gi et svar på hva investeringene faktisk kan relatere seg til.

4.2.5 Betrakninger rundt vesentlig ny-investering i art. 10 (3)

Vernetiden for sui-generis databaser fremgår av åvl. § 24 (3); «*Eneretten til en database som nevnt i første ledd varer i 15 år eller utløpet av det året databasen ble fremstilt. Dersom databasen i løpet av dette tidsrommet offentliggjøres, varer vernet i 15 år etter utløpet av det året databasen første gang ble offentliggjort*».

Bestemmelsen er identisk med direktivets art. 10 (1) og (2), men i motsetning til åvl. § 24, fastsetter direktivets art. 10 (3) at fristens utgangspunkt også kan berøres av andre forhold, og kan i praksis gi et rullerende vern. Det kan av denne leses at «*Any substantial change, evaluated qualitatively or quantitatively, to the contents of a database, including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions or alterations, which would result in the database being considered to be a substantial new Investment, evaluated qualitatively or quantitatively, shall qualify the database resulting from that Investment for its own term of protection*».

Mangel på gjennomføring taler i mot at bestemmelsen bør komme til anvendelse i norsk rett. Art. 10 (3) er imidlertid ikke i motstrid med åvl. § 24 (3). Den fastsetter kun alternative måter å finne vernetidsfristens utgangspunkt. Forarbeidene til den nye åvl. § 24, samt den opphevede § 43, gir også uttrykk for at ny-investeringer i en database kan gi grunnlag for en ny vernetid.¹⁵⁰ Dette har blant annet Byfogden i Lovdatasaken lagt til grunn, når de kom til at vernetiden for databasen over Høyesterettsdommer fra 2002 skal regnes fra 2005, da det forelå en betydelig ny-investering i perioden i mellom.¹⁵¹

Det legges dermed til grunn at art. 10 (3) kommer til anvendelse i norsk rett. Det avgjørende for at en database skal få fornyet vernetid er at det foreligger «*a substantial new Investment*» i kvalitativ eller kvantitativ betydning. I følge fortalens pkt. 55 kan en slik ny-investering være «kontroll»-handlinger over innholdet i en database, som i følge Hugenholtz taler for at terskelen ikke er særlig høy.¹⁵² Videre tilsier ordlyden «*any substantial change*», samt fortalens pkt. 55, for at listen med aktuelle endringer, «*additions, deletions or alteration*», ikke er uttømmende.

---

¹⁵⁰ Sml. Prp. 104 s. 102 og ot.prp.nr.85 (1997-1998) pkt. 6.3.1

¹⁵¹ TOBYF-2018-88856 – rettens bemerkninger, andre underoverskrift

¹⁵² Hugenholtz s.215

På bakgrunn av terskelen og den vide ordlyden, må det legges til grunn at enhver ny-investering som oppfyller vilkårene i art. 7, må anses å gi et fornyet utgangspunkt til vernetidsfristen. Investeringer som faller utenfor terskelen til art. 7 må gjennomgå en konkret vurdering.

Hvordan vernetiden etter en slik ny-investering skal oppfattes er blitt problematisert, bl. a i BHB, men ICJEU har enda ikke avklart rettsstilstanden. Axhamn viser til to ulike teorier for slike dynamiske databaser.¹⁵³ For det første kan en ny-investering medføre at hele databasen nyter et nytt vern, med andre ord et faktisk rullerende vern, eller at vernet kun gjelder den oppdaterte delen av databasen, slik at den opprinnelige og oppdaterte delen følger hver sin vernetid på 15 år.

Forarbeidene fastsetter at endringer m.m i en database kan tenkes å gi egen vernetid for det arbeidet som da blir resultatet. Dette er i samsvar med ordlyden til direktivet som fastsetter at resultatet av en ny-investering skal gis «*its own term of protection*».¹⁵⁴ I følge Derclaye tilsier ordlyden at kun den oppdaterte delen omfattes av et nytt vern, men hun tillegger at dette ikke er den rådende oppfatning i praksis. I følge hun vil hele databasen som ny-investeringen knytter seg til få et nytt vern.¹⁵⁵ Dette er også Byfogden sin oppfatning, hvor de tillegger at en annen løsning ville være vanskelig å praktisere.¹⁵⁶

Vanskeligheten er særlig enkelt å tenke seg for moderne elektroniske databaser. Disse vil som regel ofte gjennomgå hyppige oppdateringer, og etterhvert se helt annerledes ut når det gjelder materialet som er inkludert og måten den er systematisert på. En stykkevis deling av hensyn til fristens utgangspunkt vil dermed være vanskelig å fastsette. På mangel av avklaring fra ICJEU, legges det dermed til grunn at en ny-investering omfatter vernetiden til hele databasen, selv om oppdateringen kun knytter seg til deler av den.

4.3 Enerettens rekkevidde

4.3.1 Oversikt - Enerettsbegrepet

Åvl. § 24 (1) fastsetter at den vesentlige investeringen i databasen gir databaseprodusenten eller den som er rettighetshaver, «*enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av databasens innhold ved uttrekk eller gjenbruk av databasen*». Det fremgår videre av andre ledd at eneretten også gjelder overfor «*gjentatt og systematisk uttrekk eller gjenbruk av uvesentlige*

---

¹⁵³ Axhamn s.73

¹⁵⁴ Se note 150 sml. art.10(3)

¹⁵⁵ Derclaye (2014) s.341

¹⁵⁶ Se note 151

deler, dersom dette utgjør handlinger som skader den normale bruken av databasen eller urimelig tilsidesetter fremstillerens legitime interesser»

Foruten de spesielle tilfeller der unntaket i andre ledd kommer til anvendelse, er eneretten til databaser først og fremst knyttet til hele eller vesentlige deler av «innhold(et)», det vil si sammenstillingen av materialet i databasen. Databasehaverens enerett over databasen utvides dermed ikke til å gjelde de enkelte opplysningene i databasen, disse er som nevnt fri, og kan utnyttes, kopieres eller lagres av hvem som helst.

Den store endringen i enerettsbestemmelsen kontra åvl. § 43, er utskiftingen av de tradisjonelle opphavsrettslige beføyelsene, «fremstille eksemplarer» og «gjøre tilgjengelig for allmennheten», med begreper mer i samsvar med direktivteksten, nemlig «uttrekk eller gjenbruk». I følge forarbeidene skal ikke endringen ha noe å si for gjeldende rett, da begrepene grunnleggende antas å ha samme meningsinnhold. Uavhengig av om grunnlaget er det samme, skal begrepene i åvl. § 24 likevel tolkes i lys av databasedirektivet og ICJEUs rettspraksis.¹⁵⁷

Det fremgår av direktivets art. 7 at eneretten gir rettighetshaver mulighet til å nekte tredjemanns «*extraction and/or re-utilization of the whole or of a substantial part, evaluated qualitatively and/or quantitatively, of the contents of that database*». Denne retten gjelder også «*repeated or systematic*» uttrekk eller gjenbruk av «*insubstantial parts*» dersom vilkårene i art. 7 (5) er oppfylt

Bestemmelsen fastsetter, i likhet med åvl. § 24, en positiv angivelse av eneretten. Denne retten gir en tilsvarende negativ råderett til å nekte andre sin utnyttelse. Forskjellen fra direktivteksten og åvl. § 24, er at eneretten gjelder for hele eller vesentlige deler av innholdet, målt «*kvalitativt og/eller kvantitativt*». Videre er uttrekk og gjenbruk i direktivet definert i art. 7 (2) bokstav a og b, hvorav denne definisjonen kun fremgår av åvl. § 24 sine forarbeider.

Den videre fremstillingen skal ta for seg hva som omfattes av rettighetshavers enerett. Det tas utgangspunkt i åvl § 24 sin ordlyd, der tolkningen vil skje i lys av direktivteksten og ICJEUs rettspraksis. Det skal først redegjøres for handlingsrommet, det vil si hva som menes med «*uttrekk eller gjenbruk*», dernest skal angivelsen av rekkevidden tas stilling til jf. «*hele eller vesentlige deler av innhold(et)*» målt «*kvalitativt eller kvantitativt*». Redegjørelsen av enerettens rekkevidde avsluttes med en fremstilling av uttrekk eller gjengivelse av «*uvesentlige deler*» jf. åvl. § 24 (2).

---

¹⁵⁷ Prp. 104 s. 324

4.3.2 Handlingsrommet; «Uttrekk eller gjenbruk»

4.3.2.1 Oversikt

«Uttrekk» fra databaser minner om den opphavsrettslige eneretten til varig eller midlertidig fremstilling av eksemplarer, mens «gjenbruk» minner om rettighetshavers enerett til tilgjengeliggjøring for allmennheten. Økonomiske hensyn er fremtredende til fordel for tilvirkere av databaser, i tråd med fortalens gjentatte henvisninger til investeringshensynet se bl. a. pkt. 8.

Formålet krever at begge handlinger er underlagt rettighetshavers samtykke, for at databasehaveren skal ha et effektivt vern over sin investering. Fortalens pkt. 42 fastsetter at rettighetshavers rett til å nekte gjenbruk eller uttrekk, relaterer seg til tredjemanns handlinger som kan gå utover den lovlige bruken og dermed skade investeringen til databasehaveren. Den negative retten gjelder ikke kun overfor tredjemenn som snylter og oppretter konkurrerende databaser, men også for brukere generelt som gjennom sine handlinger kan påføre investeringen en betydelig skade.

4.3.2.2 «Uttrekk»

Det følger av forarbeidene at med «*uttrekk*» så menes «varig eller midlertidig overføring til et annet medium av hele eller vesentlige deler av innholdet i en database, uansett på hvilken måte overføringen skjer, og uansett i hvilken form». Oversettelsen fra direktivets art. 7 (2) bokstav a er identisk der «*extraction*» defineres som «*permanent or temporary*» overføring av hele eller vesentlige deler av innholdet i en database «*to another medium by any means or by any form*».

Hugenholtz uttaler at handlinger som faller inn under «*extraction*» vil typisk være nedlasting, kopiering, utskrift eller hvilken som helst annen form for reproduksjon av innholdet i databasen.¹⁵⁸ Dette innebærer at utseende til databasen, hvilket datamaskinprogram den benytter, og andre fysiske og tekniske kvaliteter ved databasen, ikke er gjenstand for vern. Det vil si at tredjemann kan opprette en identisk database som f. eks. lovdata.no, forutsatt at innholdet i databasen ikke blir etterliknet, og eventuelle andre immaterielle rettigheter ikke berøres

Databaser er som nevnt ofte bygd opp som relasjonsdatabaser. Når det fremgår at «*extraction*» kan skje «*by any means or by any form*» til et annet medium, så taler vi ikke kun om et annet medium, som i fra datamaskin til bok. Et annet medium vil også omfatte overføring av vernet innhold fra datamaskin til datamaskin, f. eks. overføring fra en RDBMS til en annen RDBMS jf. «*by any form*».

---

¹⁵⁸ Hugenholtz s.213

Hva som menes med databasehaverens enerett til «*uttrekk*» har blant annet kommet for ICJEU i *Directmedia V. Albert-Ludwigs-Universität Freiburg*.¹⁵⁹ Saken omhandlet *Directmedia* sitt bruk av en diktsamling utgitt av Universitetet i Freiburg. Denne inneholdt de «1100 viktigste diktene fra tysk litteratur fra årene 1790 til 1930».

Directmedia sitt bruk omfattet en markedsføring av en CD-serie som inneholdt «1000 dikt alle bør ha», der 876 dikt fra den nevnte perioden var inkludert, hvorav 856 av dem var nevnt i Universitetets liste. *Directmedia* brukte diktsamlingen som en retningslinje der de vurderte og analyserte hvert enkelt dikt, hvor teksten deretter ble innhentet fra rettighetshaverne. Det hele var en prosess der selskapet ikke kopierte innholdet direkte, men trakk ut hvert enkelt dikt for vurdering av om de består *Directmedia* sine egne preferanser for inkludering.¹⁶⁰

Spørsmålet var om en slik passiv overføring av data, der faktisk kopiering ikke har skjedd, var underlagt rettighetshaverens enerett til «*uttrekk*». Retten viste til at materialet fysisk ikke hadde blitt kopiert, men disse var likevel overført et annet medium ved kvalitetssjekk og analyse av Universitetets diktsamling. Det er ifølge retten klart at med «*uttrekk*» så siktes det først og fremst til fysiske reproduksjonshandlinger, men begrepet er likevel ment å ha en vid rekkevidde jf. direktivets ordlyd, «*by any means or in any form*».¹⁶¹

Hensikten, i tråd med fortalens pkt. 7, 38, 42 og 48, er å beskytte rettighetshaverens investeringsrisiko i en database. Den vide forståelsen har særlig betydning i tilfeller av tredjemanns rekonstrueringer for en fraksjon av de totale kostnadene. *Directmedia* hadde i dette tilfellet spart en rekke kostnader ved å konsultere seg med databasen til Universitetet. Dermed fastsatte retten at enhver uautorisert tilegnelse av vernet innhold anses som «*uttrekk*».¹⁶²

Det foreligger med andre ord ingen krav om teknisk reproduksjon, f.eks. kopiering og liming av innhold fra den ene til den andre databasen.¹⁶³ Det å opprette en database ved å regelmessig konsultere seg med konkurrentens database, og dermed tillegge informasjon på bakgrunn av dette, kan anses som «*uttrekk*» selv om ingen fysisk kopiering har skjedd.¹⁶⁴

---

¹⁵⁹ C-304/07

¹⁶⁰ Ibid avsnitt 9 til 14

¹⁶¹ Ibid avsnitt 21

¹⁶² Ibid avsnitt 31 til 34

¹⁶³ Hugenholtz s.213

¹⁶⁴ Sml. C-304/07 avsnitt 60 og Hugenholtz s.213

4.3.2.3 «Gjenbruk»

Det følger av forarbeidene at med «gjenbruk» så menes «det å gjøre hele eller vesentlige deler av innholdet i databasen tilgjengelig for allmennheten – enten ved spredning av eksemplarer, ved utleie, ved online overføring eller overføring på annen måte». Teksten er også i dette tilfellet oversatt direkte fra direktivets ordlyd, der det i art. 7 (2) bokstav b fremgår at med «*Re-utilization*» menes, «*any form of making available to the public*» hele eller vesentlige deler av innholdet i en database «*by the distribution of copies, by renting, by on-line or other forms of transmission*» jf. art.7 (2) bokstav b.

«Gjenbruk» er med andre ord gitt en vid forståelse og dekker både fysiske distribusjoner av kopier og distribusjon i form av kommunikasjon over internett til allmennheten jf. «by on-line».¹⁶⁵ Distribusjonen knytter seg til alle handlinger som gjør innholdet i databasen tilgjengelig for allmennheten. Det vil si at handlinger der tredjeperson selger, leier ut, eller gir bort f.eks. innloggingsinformasjon til en database, vil innebære en gjenbruks-handling underlagt rettighetshaverens enerett.

Der «uttrekk» er blitt satt på spissen av retten, har ikke det samme skjedd for «gjenbruk». Dette skyldes at vilkåret er bredt forklart i art. 7 (1) bokstav b og er svært sammenlignbart med begrepet, «tilgjengeliggjøring for allmennheten». Bruddet kan foreligge både ved uttrekk og dernest gjenbruk av innholdet i en annen database, eller ved urettmessig tilgjengeliggjøring av original databasen, f.eks. lenker på nettsider eller utgivelse av fysiske databaser, slik som CDer, uten rettighetshavers samtykke.

Grensene for når en database er blitt gjenbrukt kan imidlertid være vanskelig å fastsette. Det problematiske i denne vurderingen er nemlig knyttet til om hele eller deler av databasen, målt kvalitativt eller kvantitativt, er blitt gjenbrukt. F.eks. ble en dedikert metasøketjeneste, som regelmessig konsulterte en sui-generis beskyttet nettside, ansett å «re-utilize» hele eller vesentlige deler av den andre databasen. Informasjonen i den sui-generis vernede nettsiden ble gjort tilgjengelig på tredjemanns nettside, uten rettighetshaverens samtykke.¹⁶⁶ Denne avgjørelsen skal tas stilling til under del-kap 4.3.3.3.

---

¹⁶⁵ Hugenholtz s.213

¹⁶⁶ Hugenholtz s.214 jf. C-202/12

4.3.3 Krenkelsesvurderingen

4.3.3.1 Utgangspunktet

Som nevnt knytter «uttrekk» og «gjenbruk» seg til «innholdet» i databasen. Det er kun når «*hele eller vesentlige deler av*» innholdet målt «*kvalitativt og/eller kvantitativt*», blir trukket ut eller gjenbrukt, at det er tale om brudd på eneretten jf. åvl. § 24 (1) sml. direktivet art. 7 (1).

Vern av enkeltopplysninger er med andre ord uaktuelt i kraft av databasevernet. Rognstad med andre, mener likevel at databasevernet kan ha en uheldig effekt ved generelt innholdsvern av data som ikke kan skaffes andre steder, hvor opplysningene er av en slik art at vesentlige deler må benyttes for at de skal ha en verdi.¹⁶⁷

Et godt eksempel er terminlister til fotballkamper, der sammenstillingen av alle kampene er nødvendig for at listen skal ha en informativ verdi. Et botemiddel mot monopolisering er nettopp å ekskludere vern for opplysninger som produsenten selv har skapt eller funnet opp, slik ICJEU gjorde i *Fixtures og BHB*.

Ordlyden fastsetter først at «*hele*» innholdet vernes, noe som anses å være enkelt å fastsette. Det vil nemlig ikke by på problemer å observere om «*hele*» innholdet i en database enten er blitt uttrukket til en annen database og/eller blitt gjengitt til offentligheten uten rettighetshaverens samtykke. Det problematiske er hva som utgjør «*vesentlige deler*».

Den alminnelige språklige forståelsen av ordlyden tilsier en overvekts vurdering, altså at mer enn 50% av opplysningene bør være uttrukket eller gjengitt for at krenkelse skal foreligge. Det foreligger imidlertid rettspraksis fra Frankrike, hvor uttrekk av personinformasjon om 36 000 artister utgjorde en vesentlig del over en samling på 184 000.¹⁶⁸

Selv om den nedre grensen i enkelte saker er blitt fastsatt på rundt 20%, mener Hugenholtz at det ikke foreligger en fasit. I følge han må domstolene ta stilling til de enkelte forhold i de enkelte sakene.¹⁶⁹ Dette kan være årsaken til at ICJEU fortsatt ikke har kommet med en generell veiledning om hva som utgjør en «*vesentlig del*». På mangel av klarhet må det sees hen til det lille av retningslinjer som følger av direktivet, nemlig at uttrekk eller gjenbruk skal være vesentlig målt kvalitativt eller kvantitativt.

---

¹⁶⁷ Rognstad s.303 sml. Derclaye (2014) s. 323

¹⁶⁸ Credinfor V. Artprice.com CA Paris, 18.06.03

¹⁶⁹ Hugenholtz s.213

4.3.3.2 Målt kvalitativt og/eller kvantitativt

ICJEU har i BHB uttalt at uttrykket «vesentlig del» målt «*kvantitativt*» henviser i denne sammenheng til omfanget av de data som benyttes av tredjemann, og om disse utgjør en vesentlig del. Uttrykket «vesentlig del» målt «*kvalitativt*», innebærer derimot en vurdering av omfanget over databaseprodusentens kvalitative eller kvantitative investering i innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet i databasen, og om dette utgjør en «vesentlig del».¹⁷⁰

Det vil si at krenkelsesvurderingens utgangspunkt er at det må foreligge uttrekk og/eller gjenbruk av data fra en annens database. Dersom over 50 % av innholdet er kopiert kan man i alle tilfeller konstatere krenkelse på rettighetshavers enerett jf. «vesentlig del», målt «*kvantitativt*».

Dersom uttrekk eller gjenbruk omhandler mindre enn 50 % av innholdet kan også en slik handling være en krenkelse, for eksempel hvis kopieringen utgjør «vesentlige deler» i «*kvalitativt*» betydning. I følge Axhamn må det i denne vurderingen sees hen til hvilke opplysninger som er kopiert, og hvorvidt innsamling, kontroll eller bekreftelse av disse utgjorde den vesentlige investeringen i kvantitativ eller kvalitativ betydning.¹⁷¹

For eksempel kan opplysningene som er blitt kopiert utgjøre store deler av budsjettet for en database, selv om uttrekket kvantitativt sett utgjør mindre enn 50 % av hele innholdet. En slik investering vil imidlertid være vesentlig i kvantitativ betydning og en kopiering av disse vil således utgjøre en vesentlig del målt «*kvalitativt*». Også kvalitative investeringer knyttet til f.eks. kontroll eller bekreftelse har betydning. Sett for seg eksempelet med leksikografen i kapittel 4.2.3, kan tredjepersons kopiering av nøkkelord fra en ordbok, som objektivt sett utgjør en mindre del av det samlede innhold, utgjøre en vesentlig del i «*kvalitativt*» betydning.

En slik forståelse av enerettens rekkevidde må imidlertid være i tråd med allmenne betraktninger rundt informasjonsflyt og «forbud» mot vern av enkeltopplysninger. Hvor grensen går fra «*vesentlig del*» målt «*kvantitativt og/eller kvalitativt*» og til ikke-vernede enkeltopplysninger, er vanskelig å fastsette.

Satt på spissen; Dersom de kvalitative opplysninger i en database kun utgjør en prosent av den totale mengden data, og den vesentlige investeringen er knyttet til den ene prosenten har man

---

¹⁷⁰ C-203/02 avsnitt 70 og 71

¹⁷¹ Axhamn s.63 sml. C-203/02 avsnitt 70 og 71

et problem som vanskelig lar seg løse på generelt grunnlag. Som Hugenholtz uttaler bør forståelsen av hva som er en «*vesentlig del*» bero på en konkret vurdering i den enkelte sak.¹⁷²

Videre har det også en betydning hva som er gjenstanden for vurderingen. Som jeg har nevnt tidligere i oppgaven kan en større database inneholde flere mindre databaser, dersom vilkårene for vern er tilstede.

Saken Apis V. Lakorda¹⁷³ omhandlet Lakorda sin bruk av Apis sin database over rettskilder. I følge Apis så forelå det en ulovlig «*extraction*» og «*re-utilization*» av deres database ved at Lakorda hadde kopiert innhold og overført det til sin egen database. Utnyttelsen hadde i følge saksøker skjedd ved kopiering og overføring av tilgjengeliggjorte lover (med krysshenvisninger og annet systematikk), og ved kopiering og overføring av ikke-publisert rettspraksis kjøpt av Apis gjennom en spesialavtale med domstolene.¹⁷⁴ Et av hovedspørsmålene for retten omhandlet hva som menes med «*substantial part*», og i det henseende krenkelsesvurderingens utgangspunkt ved tilfeller av store og omfattende databaser.

ICJEU presiserer at med «*whole or a substantial part*» av databasen, så knyttes vurderingen ikke bare til hele databasen som et produkt. Den omfatter også de enkelte deler av en større database, dersom delene i seg selv kan klassifiseres som databaser etter art. 1 (2) og oppfyller vilkårene i art. 7 (1).¹⁷⁵ Det vil si at opplysninger kopiert fra en database som i utgangspunktet utgjorde en liten del av den totale mengden, likevel kan anses å være «*substantial part*» etter at databasen er «delt opp» i relevante størrelser. For Apis sin del kunne produktet deres deles inn i «*Apis lov*» og «*Apis rettspraksis*».

4.3.3.3 «*Hele eller vesentlige deler*»

Hva som anses «*hele eller vesentlige deler*» målt kvalitativt eller kvantitativt beror med andre ord på det konkrete «*uttrekk og/eller gjenbruk*» av innholdet i den aktuelle databasen. De faktiske forhold i den enkelte saken har betydning for denne vurderingen bl. a. databasens struktur, hvordan kopiering eller gjengivelse er gjort, og hvordan dette rammer investeringen til rettighetshaveren.

ICJEU tok stilling til en slik konkret problemstilling i Innoweb.¹⁷⁶ Saken er særlig aktuell med tanke på den raske utviklingen av markedsdatabaser på internett. Den omhandlet Innoweb

---

¹⁷² Se note 169

¹⁷³ C-545/07

¹⁷⁴ Ibid avsnitt 34

¹⁷⁵ Rognstad s.304 jf. C-545/07 avsnitt 62 og 63

¹⁷⁶ C-202/12

BVs internettside, Gaspedal.nl. Nettsiden fungerte som en dedikert metasøketjeneste, som brukte andre forhånds valgte nettiders søkemotor for å presentere resultatet i sin egen server. Ikke ulikt slik Hotels.com fungerer.

Sluttbrukeren kunne ved hjelp av et enkelt søk hos Gaspedal få resultatet fra flere forskjellige tredjepartssider, tilgjengeliggjort på et enkelt vindu. Tilgjengeliggjøringen skjedde ved at Gaspedal samlet alle relevante annonser fra de forskjellige nettsidene med lenker til tredjepartssider, samt utga nøkkelopplysninger om den enkelte bilen, bl. a modell, pris, kilometerstand osv. Dette vinduet med informasjon ble lagret på serveren til Gaspedal i 30 minutter før den ble slettet.¹⁷⁷

Spørsmålet var om nettsiden til Innoweb «*re-utilises whole or substantial part of the contents*» i databasen til Wegener. Retten startet med å redegjøre for innholdet i gjenbruksbegrepet og fastsette dets vide rekkevidde. I følge retten innebærer «any act of making available to the public», materiale i en database som utgjør en vesentlig investering, en «*re-utilization*»-handling.¹⁷⁸

Retten viste videre til potensielle konsekvenser av Innoweb sitt bruk som argument for at det forelå en gjenbrukshandling. Blant annet at sluttbrukerne ikke lenger ville trenge å bruke Autotrack.nl for søk, da Gaspedal.nl var tilstrekkelig for både relevante treff fra Autotrack.nl og andre tredjeparter. En slik tilgang ville skade investeringen til Wegener ved tapte reklameinntekter, og private og profesjonelle aktører ville i fremtiden mest sannsynlig annonsere direkte hos Gaspedal.nl, fremfor Autotrack.nl.¹⁷⁹

Deretter tok retten stilling til om gjenbruket utgjorde «*vesentlige deler*». De fastsatte først at «consulting» av materiale i en database er tillatt av informasjonshensyn jf. BHB og Directmedia.¹⁸⁰ Men slik Innoweb bruker Autotrack.nl var ikke ansett å være «lovlig» rådføring. Det er nemlig ikke den enkelte informasjonen som er målet for metasøket, men søk og tilgang til hele innholdet i databasen.¹⁸¹

Tilgang til sluttbrukeren ble gjort på en annen måte enn det Wegener hadde sett for seg da han opprettet markedsnettsiden.¹⁸² Et slik gjenbruk utgjorde i følge retten «a substantial part of the

---

¹⁷⁷ Ibid avsnitt 8 til 11

¹⁷⁸ Ibid avsnitt 37

¹⁷⁹ Ibid avsnitt 40 og 41

¹⁸⁰ C-203/02 avsnitt 54 og C-304/07 avsnitt 51

¹⁸¹ Sml. Manshaus avsnitt 26

¹⁸² C-202/12 avsnitt 47

contents» og muligens «whole». Årsaken var at metasøketjenesten muliggjorde for sluttbrukeren å søke i hele databasen til Wegener ved en forespørsel i søkemotoren til Gaspedal.nl. Det har således ingen betydning at det enkelte søket kun gjør tilgjengelig deler av innholdet. Det at søk i hele databasen var muliggjort, innebar at «*vesentlige deler*» av innholdet i databasen ble tilgjengeliggjort for allmennheten av noen andre enn den som har eneretten til det.¹⁸³

Krenkelsesvurderingen etter åvl. § 24 (1) kan deretter oppsummeres på følgende vis. Uttrekk eller gjenbruk av «*hele*» eller «*vesentlige deler*» målt «*kvantitativt*», dvs. mer enn 50 %, vil alltid utgjøre et brudd på rettighetshaverens enerett. Dersom bruddet objektivt sett utgjør mindre enn 50%, blir spørsmålet om uttrekk eller gjenbruk utgjør «*vesentlige deler*» av databasens innhold, målt «*kvalitativt*». Det må ved denne vurderingen sees hen til hvilke opplysninger som er kopiert, og hvorvidt innsamling, kontroll eller bekreftelse av disse utgjorde den vesentlige investeringen i kvantitativ eller kvalitativ betydning.

Ved disse vurderingene må følgende legges til grunn: databaser som er store i omfang kan deles opp i mindre selvstendige databaser, forutsatt vilkårene i direktivets art. 1 (2) er oppfylt. Videre vil konsultering- eller rådføringshandlinger utgjøre et brudd på eneretten, når slike handlinger potensielt kan gjenskape eller gjengi hele eller vesentlige deler av databasens innhold.

4.3.4 Eneretten over uvesentlige deler

Fremstillingen under dette kapittelet skal prøve å gi en redegjørelse av unntaket i åvl. § 24 (2) som fastsetter at «*eneretten etter første ledd gjelder tilsvarende ved gjentatt og systematisk uttrekk eller gjenbruk av uvesentlige deler av databasen, dersom dette utgjør handlinger som skader den normale bruken av databasen eller urimelig tilsidesetter fremstillerens legitime interesser*».

Ordlyden er identisk med databasedirektivets art. 7 (5), og tilsier at det må foreligge en metode for kopiering eller tilgjengeliggjøringen, ved f.eks. rådføring eller kopiering. Det er i tillegg et krav om logikk i utnyttelsen, ved at den gjelder gjentatt «og» systematisk uttrekk, eller gjenbruk. Fortalens henvisning til unntaket fremgår kun av pkt. 49, der det vises til at uttrekk eller gjenbruk av uvesentlige deler er tillatt for tredjemenn, men at denne retten må leses i sammenheng med at handlingen ikke berører den normale bruken av databasen eller rettighetshaverens legitime interesser.

---

¹⁸³ Ibid avsnitt 48-50

ICJEU tok i BHB stilling til unntaket. Saksøkerne mente at forutsatt av at uttrekk eller gjenbruk ikke omhandlet hele eller vesentlige deler, så hadde William Hill, ved innsamling av data etter hvert enkelt løp, tatt ut uvesentlige deler av BHBs hesteløpsdatabase jf. art. 7 (5).¹⁸⁴

Retten uttalte at med «*insubstantial parts*» så menes «any parts which does not fulfil the definition of a substantial part».¹⁸⁵ Det følger videre av art. 8 (1) at lovlige brukere av en database ikke kan nektes å trekke ut eller gjenbruke uvesentlige deler av innholdet. Art. 7 (5) er imidlertid et unntak fra dette jf. Bl. a Art. 8 (2) som fastsetter liknende vilkår for lovlig uttrekk og gjenbruk av uvesentlige deler av en database.¹⁸⁶

På mangel av presiseringer i fortalen fortsetter retten med å vise til forarbeidene til direktivet, hvor det fremgår at bestemmelsen er ment å hindre en omgåelse av art 7 (1).¹⁸⁷ I følge retten rammer bestemmelsen, og dermed åvl. 24 (2), gjentatt og systematisk bruk som har kumulativ virkning å gjenopprette hele eller vesentlige deler av databasen.¹⁸⁸

Denne bruken må omfatte enten en konflikt med normal bruk av databasen eller urimelig påvirke rettighetshaverens legitime interesser jf. Art. 7 (5) og åvl. § 24 (2). I følge retten vil kumulative handlinger, som har til formål å rekonstruere og/eller gjøre tilgjengelig for allmennheten hele eller vesentlige deler av databasen innhold, ha en slik påvirkning.¹⁸⁹

Ved den konkrete vurderingen erkjenner retten at innholdet i nettsiden til William Hill berører «uvesentlig deler» og at disse er gjentatt og systematisk innsamlet etter hvert løp. På tross av dette forelå det i følge retten ingen krenkelse av BHBs rett da innsamlingen ikke var ment som en omgåelse av art. 7(1). For det første forelå det ingen fare for at William Hill skulle kunne opprette hele eller vesentlige deler av databasen til BHB, og for det andre var opplysningene det gjaldt, skapte, og således ikke gjenstand for vern.¹⁹⁰

---

¹⁸⁴ Rognstad s.305 jf. C-203/02

¹⁸⁵ C-203/02 avsnitt 82

¹⁸⁶ Ibid avsnitt 84

¹⁸⁷ Ibid avsnitt 85 jf. OJ 1995 C 288 pkt. 14.

¹⁸⁸ Rognstad s.305 jf. BHB avsnitt 86 til 89

¹⁸⁹ BHB avsnitt 89 som argument for slutning.

¹⁹⁰ Ibid avsnitt 91 til 94.

5 Avsluttende betraktninger og framtidsutsikter

Redegjørelsen har vist til innholdet i det tosporede systemet og dens sammenheng med direktivets databasebegrep. Opphavsrettslig og sui-generis vern har til felles at begge er underlagt en form for enerett, forutsatt at vilkårene for vern etter det enkelte rettighetssystemet er oppfylt.

Eneretten er knyttet til sammenstillingen av innholdet, det vil si materialet som er inkludert i en database. Begrepene uttrekk og gjenbruk er svært sammenlignbare med begrepene eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring for allmennheten. Men der eneretten til sui-generis er forbundet til hele eller vesentlige deler av sammenstillingen av materiale, er eneretten etter opphavsrettslig vern kun knyttet til utvalget av innholdet, det vil si databasens struktur jf. direktivets art. 3 (2) jf. (1).

Et forhold som imidlertid må presiseres er at det opphavsrettslige vernet av databaser i hovedsak ikke omhandler enerett over innholdet som er inkludert i databasen, men snarere hvordan dette materiale er systematisert gjennom opphaverens åndsinnsetts/kreativitet.

Ulikhetene forklares best ved skildring av en database gjenstand for både opphavsrettslig- og sui-generis vern. Dersom tredjeperson kopierer en uvesentlig del av en database med fotballspillere fra eliteserien, vil brudd etter åvl. § 24 bli unngått forutsatt vilkårene i åvl § 24 (2) ikke oppfylt. Dersom den uvesentlige delen utgjør den kreative innsats som gir databasen verkshøyde, for eksempel Brede Hangelands utvalg over de mest sympatiske fotballspillerne, kan eneretten likevel være krenket over denne delen, forutsatt vilkårene i åvl. § 3 (4) jf. direktivets art. 5 er oppfylt.

Et annet moment ved databaser, gjenstand for både opphavsrettslig og sui-generis vern, er at enerettene kan tilhøre flere selvstendige rettighetssubjekter. I følge sui-generis tilfaller eneretten vedkommende som har tatt risikoen ved investeringen, mens eneretten etter opphavsrettslig vern som hovedregel tilfaller den som skaper verket.¹⁹¹ Direktivet harmoniserer ikke dette, og det legges til grunn at subjektene eier hver sin rett til databasen. Eventuelle kollisjoner kan for eksempel unngås ved overdragelse av eneretten, eller begrenses ved kontrakt, sml. åvl. § 67.

Vilkårene for vern, slik det fremgår av kap. 3.2 og 4.2, er imidlertid helt ulikt når det gjelder sui-generis og opphavsrettslig vern. På tross av dette begrunner hensynene noe av det samme, for eksempel gjør investeringshensynet seg gjeldende for begge regelsystemer. Opphavsret-

---

¹⁹¹ Fortalens pkt. 41 sml. åvl. § 2 (1)

tens investeringshensyn er knyttet til et delvis belønningsprinsipp, hvor utnyttelse av opphaverens åndsinnsett skal kompenseres.¹⁹² For sui-generis er investeringshensynet det sentrale, og knyttes nærmere til hva vi tradisjonelt anser som økonomiske hensyn, nemlig vern mot enhver tredjepersons handling som er egnet til å skade den faktiske finansielle investeringen til databaseprodusenten.

Det problematiske ved investeringshensynet er at sui-generis vernet også inkluderer kvalitative elementer ved investeringen. Det kan tenkes at dette kravet, som bl. a omhandler databaseprodusentens bruk av menneskelig spesialkunnskap eller innsats, indirekte kan utgjøre en åndsinnsett nok til at originalitetskriteriet er oppfylt. Eller motsatt, at åndsinnsetten er tilstrekkelig for at også kravet til kvalitativ vesentlig investering er oppfylt. I følge Derclaye kan dette medføre problemer, uten at hun utdyper hva disse problemene kan være.¹⁹³

Slik jeg ser det kan et potensielt problem bl.a. knyttes mot enerettens rekkevidde. For eksempel tredjepersons kopiering av en ikke-vesentlig del som både utgjør en kvalitativ vesentlig investering og en kreativ innsats. Her vil uttrekk på den ene siden ikke tilsvare brudd etter sui-generis, men på den andre siden vil eksemplarframstillingen av den samme delen tilsvare brudd etter opphavsretten. Dersom slike motstridssituasjoner skulle oppstå, må løsningen på mangel av konkrete holdepunkter bero på en helhetsvurdering i lys av formålsbetraktninger og reelle hensyn.

Rettighetssystemene har videre til felles at «skapt materiale» som regel er ekskludert fra vern, det vil si materiale som er resultat av en annen hovedaktivitet, eller materiale som er «funnet opp». Etter sui-generis sitt innsamlingskriterium må verk, data eller annet materiale utgjøre eksisterende selvstendig materiale. Det samme gjelder for opphavsrettslig vern jf. redegjørelsen om Direct Media. En definisjon om hva som utgjør eksisterende selvstendig materiell vil være et godt skritt mot ytterligere konkretisering av «skapte opplysninger», og derved en avklaring vedrørende databasevernets anvendelse på andre aspekter ved den digitale økonomien, bl. a big data, og da særlig informasjon generert av maskiner og ting tilkoblet internett.

Det har også vist seg at databaser som ikke oppnår vern, for eksempel databaser bestående av «skapte opplysninger», potensielt kan nyte et bedre vern i kraft av kontraktsrettslig regulering underlagt det enkelte medlemstats privat rett. Dette kan leses ut av ICJEU i Ryanair V. PR Aviation¹⁹⁴. Saken omhandlet Ryanairs oppstilling av vilkår for bruk for deres markedsnettside med flyreiser. Blant vilkårene var det et krav om at kommersielle tredjeparter ikke kunne

---

¹⁹² Rognstad s.31

¹⁹³ Derclaye (2014) s.322

¹⁹⁴ C-30/14

kjøpe billetter på vegne av den som skulle benytte flybilletten. Dette gikk utover PR Aviation som tilbød en slik tjeneste.

ICJEU kom frem til at Ryanairs markedsnettside var en database jf. art. 1 (2), men at den verken hadde opphavsrettslig eller sui-generis vern. I forbindelse med dette fastslo retten at direktivets avtalebegrensninger i art. 6 (1), 8 og 15, ikke var bindene for slike databaser, og uttalte videre at Ryanair dermed kunne stille vilkår for bruk.¹⁹⁵ En slik kontraktsrettslig regulering vil gi databaseprodusenter større frihet, kun begrenset av avtaleretten i det enkelte medlemslandet.

På bakgrunn av det ønsker jeg avslutningsvis å tilføye at saken i Ryanair har medført ytterligere skepsis til databasevernet. Det har tidligere bl. a. blitt rettet kritikk mot databasevernets manglende effekt på utviklingen av flere databaser i EU.¹⁹⁶ Saken i Ryanair har imidlertid gitt kritikken et annet tilleggs element, nemlig at friheten ved privatrettslig regulering potensielt kan ha en negativ effekt på allmennhetens tilgang på informasjon.¹⁹⁷ Vernet vil i følge kritikken, verken fungerer som et incentiv, eller som et verktøy som balanserer informasjonsflyten i det interne markedet.

En avklaring som har en bredere effekt på neste tiårs informasjonsbærere, f.eks. nye direktiver om skapt data, ting tilkoblet internett, og andre deler av big data-segmentet, vil kunne supplere og muligens dempe noe av skepsisen mot databasevernet. Fremtidig lovgivningsarbeid bør ha som formål å styrke næringslivets og allmennhetens tro på regulering av hensyn til informasjonsflyt som både ivaretar interessene til behandlingsansvarlige, og allmennheten. Per dags dato er EU-kommisjonen godt i gang med dette arbeidet, men det gjenstår å se hvilke effekter det vil ha på databasevernet.¹⁹⁸

---

¹⁹⁵ Ibid avsnitt 35, 39 og 45

¹⁹⁶ «Databaserapporten» s.15

¹⁹⁷ Ibid sml. «Støtte for databaserapporten» s.22

¹⁹⁸ Building a European data Economy: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/building-european-data-economy>

6 Litteraturliste

Lover, direktiver og folkerettslige avtaler

Lover:

- 2018 15 juni 2018 nr. 40 lov om opphavsrett til åndsverk (Åndsverksloven)
- 1961 12 mai 1961 nr. 2 lov om opphavsrett til åndsverk (Opphevet)
- 1992 24 november 1992 nr. 109 lov om gjennomføring i norsk rett hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-loven)

Direktiver:

- Dir. 96/9 EC Of the European Parliament and of the Council on the legal protection of databases, 11. March 1996. (Databasedirektivet)
- Dir. 2001/29/EC Of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society, 22. May 2001. (Opphavsrettsdirektivet)

Folkerettslige avtaler

- 1992 24. november 1992 nr. 109 avtale om det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-avtalen)
- 1992 24. november 1992 nr. 109 avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Norske og internasjonale forarbeider

Lovforarbeider:

- Prop.104 L (2016-2017) Lov om opphavsrett til åndsverk m.m
- Ot.prp.nr.85 (1997-1998) Lov om opphavsrett til åndsverk m.m. (Opphevet)
- Besl. EØS-komiteen nr. 59/96 (25.10.1996) Om endring av EØS-avtalens vedlegg XVII (Opphavsrett).

Ministerrådets innstilling:

- OJ 1995 C 288 (10. july 1995) Common positions (EC) No 20/95 adopted by the Council

Rettspraksis

Saker for norske domstoler:

HR-2017-2165-A	Flåklypa
Rt.2000.1811	Finanger I
Rt.2005.1365	Finanger II
Rt.2005.41	Napster
Rt.2007.1329	Huldra i Kjosfossen
Rt.2013.882	Ambassadør
TOBYF-2018-88856	Lovdata

Saker for den Europeiske domstol

ICJEU C-106/89	Mearleasing V. Commercial Internacional de Alimentacion
ICJEU C-46/02	Fixtures Marketing V. Oy Veikkaus Ab
ICJEU C-203/02	The British Horseracing Board and Others V. William Hill Ltd
ICJEU C-338/02	Fixtures Marketing V. Svenska Spel AB
ICJEU C-444/02	Fixtures Marketing V OPAP
ICJEU C-5/08	Infopac V. Danske Dagbladets forening
ICJEU C-304/07	Direct media V. Albert-Ludwigs-Universitat Freiburg
ICJEU C-545/07	Apis Hristovich EOOD V. Lakorda AD
ICJEU C-145/10	Painer V. VerlagsGmbH and others
ICJEU C-604/10	Football Dataco and others V Yahoo! UK Ltd and others
ICJEU C-173/11	Football Dataco and others V Sportradar
ICJEU C-202/12	Wegener BV V. Innoweb BV
ICJEU C-30/14	Ryanair Ltd V. PR Aviation BV
ICJEU C-490/14	Freistaat Bayern V. Verlag Esterbauer GmbH

Saker fra utenlandske domstoler

Supreme Court of the Netherlands, 04. Januar 1991	Van Dale Lexicografie B.V V. Rudolf Jan Romme
Supreme Court of the United States of America (111 S.Ct. 1282) – 1991	Feist Publications Inc. V. Rural Telephone Service co Inc
Nanterre Commercial Court, 16 mai 2000	PR Line V. Newsinvest
Court of Appeal Paris, 18. juni 2003	Credinfor V. Artprice.com.
BGH GRUR 2005, 857	HITBILANZ
BGH GRUR 2010, 1004	Autobahnmaut
BGH GRUR 2011, 724	Zweite Zahnarztmeinung II

Juridisk litteratur

Bøker:

- Rognstad, Ole Andreas. *Opphavsrett*, 3 utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2016.
- Torvund, Olav. *Opphavsrett for begynnere*, 1 utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2013
- Sejersted, Fredrik, Finn Arnesen, Kolstad mfl. *EØS-Rett*, 3 utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2011.
- *Arnesen, Finn og Are Stenvik. *Internasjonalisering og juridisk metode*, 2 utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2015
- Axhamn, Johan. *Sui-Generis Skydd för databaser*, Stockholm: Mercur IUS, 2006
- Leistner, Matthias. *Trading Data in the Digital Economy: Legal Concepts and Tools*. Red: Lohsse, Schulze and Staudenmayer. Münster: Nomos Verlag og Hart Publishing, 2017. (S. 27 til 57 av Leistner).
- Derclaye, Estelle (2014). *EU Copyright Law*. Red: Irini A. Stamatoudi and Paul Torremans. Nottingham: Elgar commentaries. (Nettutgave: Kap. 9 av Derclaye) <https://www.elgaronline-com.ezproxy.uio.no/view/9781781952429.00020.xml> (Nedlastet: 12.11.18)
- Hugenholtz, Bernt. *The Internett and the emerging importance of new forms of Intellectual Property*. Red: Gervais and Frankel. Nederland: Kluwer Law International BW, 2016 (Nettutgave: Kap. 9 av Hugenholtz. https://www.ivir.nl/publicaties/download/Chapter9_ILS37.pdf (Nedlastet: 10.09.18)

Artikler:

- Rahmatian, Andreas. *Originality in UK Copyright Law: The Old «Skill and Labour» Doctrine Under Pressure*. IIC 2013, 44, s. 4-34. <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-012-0003-4> (Nedlastet: 21.09.18)
- Derclaye, Estelle (2005). *Database Sui generis right: What is a substantial Investment? A tentative definition*. IIC 2005, 36, s. 2-30. <http://eprints.nottingham.ac.uk/27698/1/iic%20derclaye%202005.pdf> (Nedlastet: 24.11.2018)
- Taubøll, Steinar (1). *Kravet om vesentlig investering i åvl. § 43 – det sentrale vilkår for rettslig vern av geografisk informasjon*. Kart og Plan (2006), s. 160-170, Fagbokforlaget. https://lovdata.no/pro/#document/JUS/tauboll-s-2006-02/KAPITTEL_4-1 (Nedlastet: 01.11.18)

- Taubøll, Steinar (2) *Vilkårene for databasevern i åndsverkslovens § 43 – har det norske antallsvilkåret selvstendige betydning etter nyere rettsutvikling i EU?* Lov og rett (2006), s. 531-548, Fagbokforlaget.
<https://lovdata.no/pro/#document/JUS/tauboll-s-2006-01?from=NLO/lov/1961-05-12-2/§43> (Nedlastet: 12.11.18)
- Taubøll, Steinar (3) *Kan geografisk informasjon vernes av opphavsrett?* NIR 2006 nr. 4, s. 336-346.
https://lovdata.no/pro/#document/JUS/tauboll-s-2006-03/KAPITTEL_6
 (Nedlastet 13.11.18)
- Gaster, Jens L *The new EU Directive Concerning the legal protection of databases.* Fordham International Law Journal, 1996, V. 20/4 – article 3.
<https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1536&context=ilj>
 (Nedlastet 30.10.18)
- Manshaus, Halvor *Avgjørelse fra EU-domstolen vedrørende databasevernets anvendelse på eksterne metasøk.* Lov og Data, 2014-117-18, Lovdata 2014.
<https://lovdata.no/pro/#document/JUS/lod-2014-117-18?from=NLO/lov/1961-05-12-2/§43> (Nedlastet: 24.11.18)

Utredninger:

- Green paper Green paper on copyright and the challenge of technology – Brussels, 07.06.1988 - [http://aei.pitt.edu/1209/1/COM_\(88\)_172_final.pdf](http://aei.pitt.edu/1209/1/COM_(88)_172_final.pdf) (Nedlastet: 09.09.18)
- Legal opinion Legal Aspects of European Energy data, desember 2017 - https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/legal_aspects.pdf
 (Nedlastet: 30.10.18)
- Databaserapporten Evaluation Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, 24.04.2018 - <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/study-support-evaluation-database-directive> (Nedlastet: 12.11.18)
- Støtte for database-rapporten Study in the support of the evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, 16.05.2018 - <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5e9c7a51-597c-11e8-ab41-01aa75ed71a1> (Nedlastet: 16.11.18)

Diverse kilder fra internett

Den europeiske Kommissjonen: The digital single Market; The Eu Copyright Protection
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation> (Nedlastet: 15.09.18)

Den europeiske Kommissjonen: Building a European data Economy
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/building-european-data-economy> (Nedlastet: 20.11.18)

Wikipedia: SQL – Definisjonen av spørrespråk for databaser
https://no.wikipedia.org/wiki/Structured_Query_Language (Nedlastet: 08.10.18)

Store Norske Leksikon: RDBMS – Definisjon av relasjonsdatabaser
<https://snl.no/relasjonsdatabase> (Nedlastet: 12.11.18)

Store Norske Leksikon: «sui-generis» - Språklig definisjon
https://snl.no/sui_generis (Nedlastet: 12.11.18)

Store Norske Leksikon: Definisjon av Big Data-begrepet
<https://snl.no/stordata> (Nedlastet: 23.11.18)

Eksempler brukt på elektroniske databaser

Lovdata - <https://lovdata.no> (12.11.18)

Finn - <https://www.finn.no> (12.11.18)

Hotels - <https://no.hotels.com> (12.11.18)

1881 - <https://www.1881.no> (13.11.18)

Netflix - <https://www.netflix.com/no/> (13.11.18)

Spotify - <https://www.spotify.com/no/> (13.11.18)

Tesla App - https://www.tesla.com/no_NO/support/tesla-app (24.11.18)

Terminliste skotsk eliteserie: <https://spfl.co.uk/league/premiership/fixtures> (24.11.18)

Terminliste engelsk eliteserie: <https://www.premierleague.com/fixtures> (24.11.18)